

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2023 /5
Április-Május Gyülekezeti Nap
Anyák napja

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr. Hermán M. János.
Munkatársak: Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, tanácsadók: Albertje Alkema-ten Hoeve, Balassa Zoltán, Baranyai András, Békefy Lajos, Bölcsföldi András, Csanády Ágnes, Ferenczy Miklós, Hermán M. János, Hannie Hermán Mostert, Horváth Piroska, Ilosvai Dániel, Jaskó Irén, Kiss Judit, Makkai Péter, Pihál György, Téglásy Sándor.

Szolgálati rend a zwollei egyházközségünkben

„Ha az
Isten
vebünk,
kicsoda
ebbenünk!”

**A Magyarországi Református
Egyházban a 2023. esztendő a
lelkipásztori hivatás éve**

2023. január 8. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor lelkipásztor.
2023. február 12. Igét hirdet: Sólyom Uzonka Lilla lelkipásztor.Presbiteri gyűlés
2023. március 12. Igét hirdet: Ilosvai Dorottya, Kampen
2023. április 9. Húsvét. Igét hirdet: Kelemen A. Csongor. Úrvacsoraosztás és ünnepi műsor.
2023 április 30 Nyitott Gyülekezeti Nap. Igét hirdet:nt. Bölcsföldi András, Budapest
2023. május 14. Igehirdetés. Közgyűlés.
2023. május 28, Pünkösd.
2023. június 11. Szolgálat nt. drs. Kelemen Attila Csongor vezető lelkipásztor
2023. június 25 Szabadtéri istentisztelet Zeistben. Igét hirdet nt.Paál Károly
2023. július 9.
2023. augusztus 13.
2023. szeptember 10.
2023. október 8.
2023. november 12.
2023. december 10.
2023. december 24., Karácsony

Szolgálati rend az

Új Vianeni Gyülekezetben

Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan), hanem: Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw)

Szolgálattévő lelkipásztor: nt. Sólyom Uzonka Lilla

Istentiszteletek kezdete: 13.30	
január 29	augusztus 27
március 5	szepember 24
április 16	október 22
május 21	november 26
június 18	december 17

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Újonnan bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki a vianeni szolgálatokat végzi. Egyházközség hivatali ügyvitelét intézi: dr. Hermán M. János. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lídia és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czibalmos Klára, Marci Mária és Truczka Adrienn.

Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle, kivéve amikor a meghívóban másként jelezzük. Info: jhermanm@gmail.com --- Tel: 038-4233247 Facebook: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban/>

Honlapunk címe: <https://zwolleireformatus.nl/>

A Harangszó elérhetősége: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetésünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni! Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

Gyülekezeti Nap Zwollében

Ki az igazi családod?

Lectio: Mk 3,20-21;22-30;31-35 - Textus: Mk 3,33-35

Ki az én anyám, és kik az én testvéreim? Íme, az én anyám és az én testvéreim.

Kedves Testvérek!

A 80'-as évek végén és 90'-es évek elején, amikor megélnékültek a holland-magyar kapcsolatok édesapám Velencén volt lelkész, ahol a templomba hívta a kempingben lévő holland családokat, és így rendszeresen tartottak holland nyelvű istentiszteletet a református templomban. Egy napon pedig jött egy képeslap egy ismeretlen embertől, melyet Zwollében adtak fel. Csudálkoztunk is rajta. Azon még jobban, mikor másnap kettő, később öt, összesen húsz fölött érkezett. Egy kedves gyülekezet küldte őket, egy ismeretlen lelkésznek biztatásul, s akkor ivódott belénk Zwolle neve az ismeretlenségből. Így most meghatottan állok itt Zwollében egy szószéken, ahol mi teológusokkal szolgálhatunk az istentiszteleten.

A mai vasárnap abból a szempontból is különleges számotokra, hogy vendégek lehetnek a gyülekezetben, és egy idegen lelkész szolgál teológusokkal együtt. Másrészt pedig nem különleges, hiszen olyan az igehirdetés témája, ami inkább egyértelműnek tűnik, mintsem nagy kérdések vessen fel. Most mégis azt teszem, s azt a kérdést is teszem fel egyben, amit maga Jézus is feltesz ebben a részben: „Kik az én anyám, és kik az én testvéreim?” Ennek a résznek az a címe a Bibliában is: Jézus igazi rokonai. Kik azok, hogy értsük, s azt tenném ma itt föl mindannyiunknak, hogy „Ki a mi családunk? Ki a családod?” „Milyen viszonyban vagyunk Jézussal?” Ezek a kérdések nemcsak a Biblia, és mai gyülekezetben népszerűek, hanem ma is sokan keresik és kutatják családfájukat, már tudományos szempontokból is vizsgálják, hogy ki mit hoz a korábbi generációkból a családi életébe, ami ma is meghatározza az életét, jellemét. (családfa-állítás)

Ezekre kérdésekre több válasz is adható, több szempontból (3):

1. Családunkon elsősorban a **családunkat**, saját, **vér szerinti rokonainkat** értjük. Ez a kötelék olyan erős és szoros, hogy nem nagyon van olyan áramlat, vagy ideológia, ami ezt el tudná törölni (próbálkozások akadnak erre). Vannak az ember életében korszakok, mikor valaki maga próbál meg eltávolodni a családtól, de ennek pontosan tudjuk az okát, az életkori szakaszát stb., attól még a lefolyása nem ilyen egyszerű. Így van a teológusokkal is, abban a korban vannak, amikor ez a távolodás a családtól megtörténik – fizikailag mindenképp -, és lelkileg is. És születnek új családok, idén 7 teológus esküvőre kerül sor, ami rekord. Ez a nagyon egyértelmű kérdés Jézus esetében már nem annyira egyszerű, s mikor a Biblia azt a kérdést teszi fel, hogy Kik az én anyám és testvéreim, akkor erre több teológiai válasz adható. Van egy családi vonatkozása is ennek a témának, engem Bölcsföldinek hívnak, sokan kérdezik, hogy honnan ez a név, s a legősibb források szerint, amikor a tolna megyei falunkban Gyöngkőn a földesúr felszabadította a családunk őseit, akkor ezt a nevet adományozta. Amikor én ezt a történetet először hallottam, akkor – az ószövetség népéhez hasonlóan – örültem, hogy a felszabadított család tagja lehetek. És ez lelkileg is így van. Hatással volt rám egy régi családi történet.

2. Beletartozunk egy nagyobb családba is, a **magyarok nagy családjába**. Ebben a hónapban négy teológus nap van, mint, ami is: egy itt Hollandiában a Nyugat-európai szórvány magyarságban, egy Felvidéken lesz a jövő héten, egy az Alföldön, és egy Erdélyben, szórványvidéken. Ezekre az utakra mindig sokat készülünk teológusokkal, s nagy örömmel felfedezni új tájakat, megismerni népeket, tájegységeket, s az adott régió kultúráját, történelmét. S ezt mi mind ugyanazon a nyelven magyarul tehetjük, azonos liturgiával, s mégis milyen távolságokban. Össze is köt bennünket a nyelv, a történelem, az irodalom, „*S há néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom, tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton,*” (Radnóti: Nem tudhatom) Ez egy nagy család, kicsit olaszos, vagy magyaros, sok vitával, nagy hangossággal. Akárhogyan is érezzük magunkat, ebbe a családba tartozunk születésünktől fogva. („*Hazádnak rendületlenül*”, „*Valaki jár a fák hegyén*”, „*Föl-föl dobott kö*”, „*Forr a világ bús tengere, ó, magyar*” stb.)

3. A **keresztyénség nagy családjába** is beletartozunk Jézus Krisztus váltsága és kereszthalála által. Aki Jézus áldozatát elfogadja, Isten gyermekévé lesz, egymásnak pedig testvéreivé válunk. Amikor azt mondom: „Kedves Testvérek”, ez nem egy általános megszólítás, hanem nagyon is közeli: ennél szorosabb kötelékünk aligha lehet. Amikor pedig Jézus széles kézmozdulattal körbe mutat, akkor ez nem csak jelképes, hanem nagyon is konkrét: akik ott hallgatják és elfogadják a beszédét, testvérei, és családtagjai egy-

másnak. (bibliai példák) Ez nem azt jelenti, hogy Jézus jelentéktelennek tartaná a családi kapcsolatokat, vagy hogy ellehetetlené őket, hiszen a kereszten való szenvedésben hátrahagyott hét szó, mondat egyikében éppen a családját bízta rá a fiatal tanítványra. Jézus itt a megfelelő sorrendet állítja fel.

Hogyan éljük meg ezt a családiasságot, testvérséget, erről is szeretnénk majd beszélni a bizonyágtételeink között.

Mit jelent ez magunkra nézve, hogy Jézus családjába tartozunk?

Mit jelent nekünk, hogy hozzá tartozunk?

I.-A Megváltottak seregében számlálnak minket. A családi kereteket nem a vérségi, vagy kulturális gyökök határozzák meg, hanem a Krisztushoz való tartozás, a Fiúság lét, hogy Isten gyermekeinek neveznek minket, s azok is vagyunk – mondja Pál.

II.-A testvérséghez sok dolog hozzátartozik, amit az ember a saját családjában is megél, de még talán több is. Mi a teológusokkal sokszor éljük meg ezt a fajta közösséget, akár utazásokban, étkezésekben, az ünnepek megélésében és szolgálatokban.

III.-Ez misszióra is buzdít bennünket. A történet közvetlenül a 12 tanítvány elhívása után található, s ezért van missziói vetülete. Amikor Jézus végigtekint a sokaságon, pont ezt mutatja meg, ezt a széles mezőt. Ha mi jól érezzük magunkat ebben a nagy családban, ez arra buzdít minket, hogy másokat is belevonjunk.

Ezt követi a szolgálatunk, beszámolónk és bizonyágtételünk minderről a teológusokkal együtt! Ámen --Bölcsföldi András (Budapest) prédikációja elhangzott Zwollében, 2023. április 30-án.

Szívbéli köszöntés az Angliai Magyar Református Egyház fennállásának 75. évfordulója alkalmával

„Az Angliai Magyar Református Egyház múltja és jelene” című emlékkönyv kiadásához e helyről is örömmel gratulálunk. Írta Jaskó Irén, Kardos István és Salánki Tünde. A példamutató és értékes kötetet szerkesztette Salánki Tünde.

Csodáltuk, hogy a templomfal tövében télen is nyíltak a rózsák...

Anglia különösen vonzott, végtelen munkamezőt láttam a magyar reformátusok térképén. Az egyházközség alapítója, dr. Dobos Károly egyházatya nekem atyai barátom volt, számos alkalommal beszélt az egykori kapcsolatairól, mi egy ideig együtt tevékenykedtünk a budapesti lepramisszió, illetve a menekültügyi szolgálat keretében. Amikor megjelent a hirdetés, hogy Kádár Ferenc lelkésztestvérem utódot keres, felvettem a kapcsolatot Jaskó Irén presbiterrel, Gáspár Gyula gondnokkal, dr. Váraljai Csócsán Jenő görögkatolikus főlelkésszel és Balogh Sándor korábbi londoni lelkésszel. Rokonaim is éltek Angliában. Tőlük akartam hallani, hogy mi jellemző az egyházközség lelkiségére, mi képezi az országos magyar munka dandárját, illetve hogy mi az oka a lelkészek sűrű váltakozásának. Elméletileg a BBC magyar adásainak heti egyházi műsora is kihívást jelentett, pedig nem tudtam előre, hogy egy nyolc percre méretezett igemagyarázatért negyven font honorárium is járt.

Jóllehet sokat nyomhatott a latban, de csak évtizedek múltán jutott tudomásomra a Tőkés István professzor úr levele. Úgy vélem, hogy szerepe volt az egyhangú meghívásomban, ezért most meghatottan osztom meg az olvasókkal, hiszen a hazai háttérből érkezett: "Igen tisztelt Főgondnok Úr! Dr. Hermán János lelkipásztort régóta és nagyon jól ismerem. Nemcsak tudós szolgálja az Úrnak, hanem ugyanakkor minden tekintetben hűséges gyakorló miniszter – egyházi szolgálattelvő – valamint fáradhatatlan társadalmi munkás. Sokrétű bizonyosságot tett arról, hogy mennyire szívében viseli mind az Anyaszentegyház ügyét, mind a magyarság kis és nagy kérdéseit, határainkon innen és túl egyaránt. Az ő esetében inkább arra kell vigyázni, nehogy túlfeszítse a húrt a munka mezején. Kímélnie kell magát, hogy kegyelmi ajándékul nyert energiájával minél tovább szolgálhassa az evangélium ügyét akár Angliában, akár Magyarországon, vagy Erdélyünkben. Ami pedig – talán – mindeneknél fontosabb: ő igazán hívő személyiség. Lángoló hite és buzgósa közismert ajánlólevél számára. Mindezekhez pedig hozzájárul példás családi élete, az „anyaméh gyümölcsének” elfogadásával és a keresztyén kegyesség ápolásával karöltve. Az előbbieket szem előtt tartásával az a véleményem, hogy nevezett testvérünk és szolgatársunk kiváltképpen alkalmas „a diaszpórában élő kis – vagy nagy – gyülekezetek vezetésére. Atyafiúi tisztelő szeretettel, Kolozsvár, 1993. június 3-án, dr. Tőkés István.” Kérem az olvasót, hogy ne tekintse hiúságnak ezt a közlést, ugyanis arról van szó, hogy életemben – tudatosan – sohasem pályáztam, csak a meghívásokat fogadtam el, ez pedig Londonban is így történt.

Októberi beiktatásomon Tőkés László királyhágómelléki püspök hirdette az Igét. Kibúcsúzá-

sunk alkalmával Varga Sándor nyugalmazott londoni lelkész és dr. Pátkay Róbert szuperintendens mondott beszédet. A gyülekezet kitüntető figyelmességét nagy becsben őrizzük, Hévézi Endrének a londoni parókiáról készült színes rajzáról van szó. Emlékként mi a Zsóka húgom ajándékát adtuk át az egyházközségnek, egy kalotaszegi varrottas mintájú kék szószékterítőt, amelyen egész télen át dolgozott Zágomban. Londoni szolgálatom idején kutattam a XVIII. századi nyugateurópai magyar gyülekezetszervezések adatait, ekkor találtam a 34 éves erdélyi, mezőkövesdi származású Ficsor Ádám lelkipásztor nevére, aki 1728-ban istentiszteleteket tartott Londonban.

Hat gyermekünk iskoláztatását végül is csak Hollandiában tudtuk megoldani, ezért 1994-ben Zwolléba költöztünk. Hála Istennek, hogy szeretetben váltunk meg egymástól, ugyanis ezt követően beszolgáló lelkészként még három alkalommal hívtak vissza több hétre vagy hónapra. Ott folytattuk a családlátogatásokat és az ifjúsági munkát, ahol abbahagytuk, mert enélkül a szórványban élők elárvulnak. Gáspár Gyulával mennyei hullámhosszon dolgoztunk és anynyira lelkes volt, hogy verset is írt egyszer: „Hermán Jánosnak, a Londoni Kossuth Lajos Cserkészcsapat alapító tagjának”. Azt is megtette, hogy meglátogatta a Nagysármáson élő szüleimet. Máskor, így 1997 nyarán, a Panykó Gyurika és Valika segítségével Földesre vitte táborozni a gyermekeinket. Gyulabától a kardját és egy Bibliát örököltem, amelyet Passauban kapott, amikor 1956-ban a feleségével, Júliával együtt elmenekült Magyarországról. Kedves testvérem, Salánki István jelenlegi lelkész, akit e helyen is szeretettel köszöntök, ő vezetett el hozzám az öregotthonba, ahol könnyeztünk a viszontlátás öröme. Sokára szólalt meg: „Ismét megkerültél. Nem kellett volna Londonba jönnöd. Vagy sohasem kellett volna elmenned.”

Hermán M. János

Hévézi Endre festménye 1994 augusztusában készült
Fénykép: Hannie Hermán-Mostert

Ferenc pápa áldásos látogatása Magyarországon

Mint írták, a Duna műsorfolyama magyarországi idő szerint pénteken 9:40-kor kezdődik, 10 órától már élő adásban követhető Ferenc pápa érkezése a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre; 11 órától a Sándor-palota előtti téren történő ünnepélyes fogadását, majd a köztársasági elnöki látogatást, valamint a miniszterelnökkel való találkozást kísérhetik figyelemmel a nézők; 12:20-tól az egyházfő állami vezetőekkel, a társadalmi élet és a diplomáciai testület képviselőivel folytatja programját a Karmelita kolostorban, amelyet szintén élőben láthat a közmédia közönsége. A 16:40-kor kezdődő stúdióbeszélgetés után 17 órától a Szent István-bazilikából látható a katolikus egyházfő találkozója a püspökökkel, papokkal, diakónusokkal, szerzetesekkel, papnövendékekkel és lelkipásztori munkatársakkal.

Ismertetésük szerint szombaton magyarországi idő szerint 8:30-tól kezdődik a Duna műsora, élő kapcsolással a Vakok Batthyány László Gyermekotthonába, majd a budapesti Rózsák terén álló Árpád-házi Szent Erzsébet-templomba, ahol Ferenc pápa szegényekkel, menekültekkel, valamint a görögkatolikus közösség képviselőivel találkozik. Ugyancsak élő adásban, 15:55-től láthatják a nézők a katolikus egyházfő találkozóját a Papp László Budapest Sportarénaiban öt váró mintegy 11 ezer fiatallal. Az eseményen szimfonikus zenei kísérettel csendül fel a pápálátogatás hivatalos dala, a Camino Dolhai Attila, Szűcs Renáta, Szandi, Nagy Bogi, Dánielfy Gergő és Víz Márton előadásában.

A látogatás zárónapján, vasárnap magyarországi idő szerint 9:30-tól közvetíti a Duna a katolikus egyházfő által celebrált szentmisét a Kossuth Lajos térről, majd 15:50-től Ferenc pápa találkozóját az egyetemi és kulturális élet képviselőivel a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karán – olvasható az összefoglalóban.

A háromnapos műsorfolyam utolsó felvonásaként magyarországi idő szerint 17:30-kor Ferenc pápa búcsúztatását követhetik a Duna nézői a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérről – közölték.

Forrás: [maszol.ro](https://www.maszol.ro)

Photo: MTI/Miniszterelnöki Sajtóiroda

REFORMÁTUSKÉNT IMÁDKOZUNK AZ IMÁDSÁG PÁPÁJÁÉRT

Prima et ultima ratio – oratio – első és végső ésszerű tettünk az ima

Ez csak természetes, nem? – Hogy gondolod, mi reformátusok vagyunk! – E két ellentétes vélemény széles országútján hasonló felfogással járók-kelők között bizony ma sem és itthon sem természetes megtalálni és járni a keskeny utat. Az meg még nagyobb „skandalum” egyesek szerint, hogy éppen református lelkészekként imádkozunk Klaudia szolgatársammal reggeli és esti imacsendünkben nem csak a pápálátogatás sodrában, alkalomszerűen, hanem tíz év óta csendben és folyamatosan Franciscus pápáért. Azért a keresztyén emberért, aki a lelki hatalmat jelképező pápai tiara és a fényes, egyszer viselős, drága pontifex miseruhák alatt is első renden szerény, alázatos testvér marad. Azért, aki fekete magas szárú fűzős cipőben érkezett meg a fényes Vatikánba és a Szent Péter bazilikába. Azóta, hogy 10 éve ő lett Róma Őszentsége, egyszer sem viselte a selyemcipőt, ami valamennyi pápát megilleti. Azért az emberért imádkozunk, akiről megválasztása óta Isten Lelke vezetésével többször is belső készítésre és teológiai, hívő keresztyén meggyőződésből, lélekkel írnom és publikálnom kellett – pneumatikus, felső parancsra. Inspirációra. Például megválasztásának procedúrájáról „Szem nem maradt szárazon a sixtusi kápolnában” címmel 2013. március 15-én a kolozsvári agnusradio.ro protestáns oldalán (<https://bekefy.agnusradio.ro/2013/03/szem-nem-maradt-szarazon-sixtusi.html>). Megválasztása évében még kétszer ugyancsak a kolozsvári blogfelületen erről: „A gyalogpápa és a brazil keresztyénség átalakulása” (2013. júl. 23.), majd „Szent gazdálkodás” kontra pénzdiktatúra címmel (2013. nov. 29.). Majd évente újra, ilyen témákban: „Bocsánatot kérek tőletek az ördögtől megkísértett katolikusok miatt” (2014), majd erről: „A történelemben először pápa nyitotta meg az ENSZ közgyűlést” (2015). Legmélyebbről és szerzőként is legmaradandóbb élményként mégis egy 2016-ban keletkezett cikk marad meg: „Álmomban reformátusként a pápával beszélgettem – Térdeljenek le Isten elé gondolataink, szavaink” (<https://bekefy.agnusradio.ro/2016/11/terdeljenek-le-isten-ele-gondolataink.html>).

Most, hogy magyar katolikus testvéreimmel együtt érdeklődéssel és imádsággal várom magam is az egyházfő és a Krisztusban testvér zarándokpápa érkezését, felidéződnek az álmokképek. Ebből egy villanás, amint a gyalogpápával együtt lépkedhettem a Szent Péter lélekemelő nagy csendjében:

„Aztán haladtunk tovább. Arra is ügyelt a pápa, hogy mindvégig a balomon haladjon, szoroson fogva magához bal karomat. Micsoda illetlen! A pápa tapintatos illemtudása kellett is, mert olyan tömegsodráson át tudtunk csak előbbre jutni, amit nem szabályozott kordon, nem voltak svájci gárdisták,

biztonságiak, testőrök, nem volt se bárd, se pisztoly, semmiféle emberi védelem. Csak egymásra figyelő, egymást tisztelő tapintat. Az alázat uralma. Meg is kérdeztem: - Ön nem fél? A válasz egyértelmű volt: - Miért félek? Nem a félelem Lelkét kaptam... Lassanként a templom kijáratához érkeztünk. Halkan szólt: - Megbocsásson, dolgom van. Misézni kell. Mielőtt folytathatta volna, kissé udvariatlanul átvettem a szót: - Azt kívánom magyar reformátusként, hogy a mi Istenünk Lelke szentelje meg az életét, gondolatait, szavait, amelyekből legközelebb ne hagyjon ki minket, reformátusokat se! Érdekes, hogyan formálja az álom Ura szavainkat! Mert ez volt Ferenc pápa válasza: - Én szintén Isten áldását kívánom Önre, Önökre. Majd, mint aki a lelkemben olvasott az előbbieken, alig hallhatóan hozzátette: - Igen, így van: Isten elé kell térdeljenek gondolataink, szavaink! Mutassuk meg ezt azzal, hogy itt most mindketten együtt letérdelünk imádságra. Átélttem ennek a pillanatnak felemelő boldogságát. A térdepelés, alázat mélységéből Isten felé zarándokló, repeső lelkünk örömét. Fenséges pillanat volt. Még most érzem a hangulatát, az álom távoztával is...”

Ma, a pápalátogatás kezdőnapján itt ülök dolgozószobám „kis kápolnájában”. Előtte fekete mini fakeszten Krisztus Urunk háncsfonatból készült testecskejével, amit egyik római utam során, éppen a vasárnap déli pápai beszéd után hozott elem egy latin-amerikai kisfiú. Olajos, fénylő zöld, örökzöld asztali pálmám ága ível föléje, köréje. A mostani pápalátogatáshoz illően, alatta Ferenc pápa két könyve: Az evangélium öröme kezdetű apostoli buzdítás és az Imádság – Az új élet lélegzése c. kötete. E két pápai kötettől nem mesze, kéznyújtásnyi távolságban-közelségben két igazán református mű, mindennapjaim kísérői a Biblia magyar és más nyelvű asztali használatú kiadásai között. Kálvin János roppant tiszta, fogalmi katedrális a Keresztyén vallás rendszeréről, a híres Institutio Christianae Religionis 1559-es kiadásának remek fordítása mai nyelvezetünkre Buzogány Dezső erdélyi atyánkfiától. És Rudolf Bohrennek, a páratlan, Lélek-vezette, pneumatikus svájci református teológusnak a kiskönyve az imádságról, amit a Kálvin Kiadó jelentetett meg Tanuljunk imádkozni címmel. Miért említem mindezt? Mert ezekben három nagy imádkozó szólal meg: időkön, korokon, tereken és felekezeteken túl Szent Lélek-harmóniában, konszónánsan, egybehangozóan, mint a legszebb zeneművek harmóniájában, s miként az első pünkösdkor. Kálvin, Bohren, Ferenc pápa. Különös, ám ugyanazt üzenik: az élet imádság – az imádság élet. Keresztyén életünk tüdeje, szíve az ima. És személyes sorunk, meg a világ sorsának halálmenetből kiemelő „szent munkaeszköz”. A prima et ultima ratio – oratio megtartó lét-traverzeként: mert első és végső esélyünk, amikor már más nincs, egyetlen ésszerű tettünk – az ima.

Ennek az alapvető keresztyén igazságnak a fundamentumán vagy várfokán állva, nem múltó álom, hanem létezésünk acélszerkezete, napi békességünk örök

forrása, legbékésebb Lélek-fegyverünk az ima. Ez az, ami virágot, életet, jövőt, megmaradást képes „kilőni”, kivirágozni magából. Az ima „csodafegyvere”. Egyetemes, hívő, a felekezeti dogmákon innen és túl közös alapértékünk, gyémánttartalékunk. Az, amit és ahogyan Ferenc pápa fogalmaz: „Azokkal az emberekkel szemben, akik nem jó szándékúak, akik csak botrányt keresnek, akik csak vizályt szítanak, akik csak rombolni akarnak, akár a családban is: csak a hallgatás marad. És az imádság”. Majd néhány sorral lejjebb: „Amikor imádkozom, mindig a Szentírást veszem kezembe. A béke pedig növekszik bennem”. Mennyire protestáns gondolatok! Mert az igazán mély, keresztyén igazságok egyetemesek, mint maga Krisztus. Az evangélium öröme (Evangeliium Gaudium) kezdetű buzdításában nem véletlenül ír „a halaszthatatlan egyházi megújulás”-ról, ami a Szentlélek és az imádság műve. Minthogy látó szemeket kapott az Úrtól, a Szent Lélek éleslátást, átlátást ajándékozó kegyelme révén nevezi nevén korunk sok fájalmát, emberi nyomorúságát. És a kiváltó okokat: a kirekesztő gazdagságot, a pénz bálványozását, az erőszakot gerjesztő egyenlőtlenéget, néhány kulturális torzulást, és a városi kultúrák sajátos buktatóit. Ugyancsak az imádságban történő Lélek-hívás révén és az így teremtődő pneumatikus közösségben formálódik át az emberi beszéd személyessé, lesz az Ige lelki, pneumatikus olvasás által élővé, betűk közvetítette tűzzé, melegséggé, léletté.

Ferenc pápával karnyújtásnyi közelségben lehettem 2022. évi szentesti liturgiáján. Szavainak alázata és visszafogottsága még inkább felerősítette odafigyelésemet. Kristálytisztán fogalmazott. Személyesen, biblikusan, szeretettel. A Felvidék.ma blogján írtam erről „Magyar reformátusként Ferenc pápa szentesti homíliáján a Szent Péter-bazilikában” címmel (<https://felvidek.ma/2022/12/magyar-reformatuskent-ferenc-papa-szentesti-homilijajan-a-szent-peter-bazilikaban/>). Jézust hívó záró imája beíródott lelkembe: „Segíts minket, hogy hitünket valósággal megéljük és gyakoroljuk”. Ebben akkor és most is teljesen egyet értünk/értünk Ferenc pápával.

Jó szívvel, jó lelkiismerettel tesszük meg magyarországi látogatása előtt, alatt és után is, amit szinte minden megszólalása végén kér: Imádkozzatok értem! Imádkozunk érted, Franciscus...

Dr. Békefy Lajos Ph.D.-A Bensheimi Felekezettudományi Intézet korábbi magyar ágának tudományos munkatársa

Veres András: Ferenc pápa a magyar nemzet egészét szeretné megismerni

Mi az ifjúság köré akartuk Ferenc pápa látogatását fogni. Ezért lesz ifjúsági találkozó, de találkozni fog a kulturális és tudományos élet képviselőivel és a katolikus egyetemek küldötteivel is. A fiatalok mindenütt jelen lesznek, miként a papokkal, szerzetesekkel való találkozáson is – mondta Veres András győri megyés püspök. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia el-

nőkével Ferenc pápa pénteki látogatása kapcsán arról beszélgettünk, hogy a szentatya milyen lelki állapotú magyar társadalommal fog találkozni háromnapos ittléte idején.

– Milyen állapotban találja Ferenc pápa a magyarországi katolikus egyházat a holnap kezdődő látogatása során? Kiepült és működő intézményhálózat jelenti az egyik oldalt, mind kevesebb kispap a másikat.

– Összetett a kérdés, röviden csak egy-egy dolog említése szintjén tudok válaszolni. Óriási változás, hogy szabadon létezhet az egyház, hiszen 1990 előtt bizony nem így volt. Ugyanakkor azt is látjuk, hogy egyszerre hat a korábbi erőszakos ateista nevelés eredménye és a nyugati szabadelvű ideológia. Ahol a család nem tudta tovább adni a hitét, nem tudta a gyermekét a keresztény értékek szerint nevelni, ott bizony nem alakult ki a hit. Sok olyan család van, ahol már meg sem keresztelik a gyermeket. A hit továbbadásának területén óriási hiányosságaink vannak. Azonban öröm is ért bennünket, mégpedig a katolikus iskolák kapcsán. A korábbi nyolc gimnáziumunkhoz képest a katolikus iskolák aránya a magyar köznevelésben elérte a tizenegy százalékot. Ki szeretném emelni, hogy már három katolikus egyetem is működik Magyarországon. Mindez számunkra örömteli jövőt vizionálhat. Ha nem is lesz az összes növendékünk közül hitvalló keresztény, intézményeinkben mégis megismerik a keresztény értékrendet, és ez az egész életüket meghatározhatja. Korábban sem volt mindenki elkötelezetten vallásos, de aki otthon, családjában körében megismerte a keresztény értékrendet, az kitartott a hitben a legkeményebb ateista időben is. Antall József néhai miniszterelnök egyszer azt mondta, hogy Magyarországon mindenki keresztény, még az ateista is. Érték- és jogrendünket, s egész kultúránkat átjárta az evangéliumi értékrend. Azt is látni kell, hogy bizony egyre kevesebb a papi hivatások száma, aminek nagyon sok oka lehet. Kevesebb a keresztény család, és kevesebb a gyermek. Kevesebb tehát azoknak a fiatal embereknek a száma is, akik megkaphatják Isten hívását. Azonban abban is biztos vagyok, hogy annál sokkal többen kapják meg a hivatás ajándékát, mint ahányan el is fogadják azt.

– Mi ennek az oka?

– Nem mindig segít a körülöttük élő társadalom abban, hogy a hivatás magja csírát, majd gyökeret hajtszon. Néha még a család sem örül ennek. A társadalom egy része pedig egyértelműen leminősíti a papságot. Vegyük észre: az emberekkel foglalkozó és a másokért élő többi hivatás területén is, mint például az orvos, az ápoló, a tanár, s még sorolhatnám, szintén kevesebb a jelentkező. Ez a helyzet már többször is előfordult a történelemben. Ezt is túl fogjuk élni. Nem esünk kétségbe, hiszen a katolikus egyház ma a társadalom minden szintjén szabadon működhet, s hisszük, hogy Isten gondoskodik népéről.

– Az igazság szellemében kell élni és írni, és az a fel-

adatunk, hogy az igazság hírnökei legyünk – mondta a közelmúltban a Szalézi Szent Ferenc-sajtóosztódíj átadóján. Csakhogy az ördög pont a részletekbe búvik, hiszen az ember az objektív, valós igazságot a saját, szubjektív véleménye alapján fogadja el. Hol van akkor az igazság?

– Pilátus is feltette Jézusnak a kérdést, hogy mi az igazság? Bizony, ha valaki nem tudja elfogadni, hogy létezik a tőle független, objektív igazság, akkor nagyon nehezen lehet meggyőzni az igazság létezéséről. A korszellem mindent relativizál, így az igazságot is. Meggyőződésem szerint létezik objektív igazság, amely részben az értelem segítségével, egészében pedig – amennyire az emberi értelem felfogni képes – a kinyilatkoztatásból megismerhető. Ez egészen biztosan az ember javát szolgálja.

– Kinyilatkoztatás: nem tűnik korszerű fogalomnak. Hogyan tekintünk rá?

– A kinyilatkoztatás nem az emberi okoskodás eredménye, hanem Isten ajándéka. Ha a teremtett világot pusztán csak emberi értelemmel próbáljuk megvizsgálni, már akkor is fel tudjuk fedezni, hogy megváltoztathatatlan, abszolút igazságokat, törvényeket hordoz önmagában, amelyek nem az ember hozzájuk való viszonyától nyerik értéküket és létezésüket. A természet belső törvényeit ugyanis nem lehet megváltoztatni. A kinyilatkoztatás ennek belátására vezet, és további ismeretet is ad Istenről, emberről, a teremtett világról, s ezek viszonyáról.

– Más sem teszünk, csak ezeket a belső törvényeket próbáljuk változtatgatni.

– Igen, s ebből mindig katasztrófa lett. Biztos vagyok benne, hogy ennek a tapasztalatnak a felismeréséig minden értelmes ember képes eljutni. A kinyilatkoztatás valójában a természetben jelen lévő igazságok kifejtése, megkoronázása. Aki elfogadja, hogy józan emberi értelemmel is megismerhető az igazság, azt a kinyilatkoztatás abban segíti, hogy azt még teljesebb módon megismerje.

– És aki nem fogadja el az evangélium kinyilatkoztatását, mert nem vallásos vagy éppen valami egészen másban hisz?

– Nem attól függ az igazság tartalma, hogy ki-ki milyen társadalmi, szociális, kulturális vagy éppen vallási közegekből értelmezi. Az objektív igazság mindenütt igazság.

– Az is igazság, hogy az önzés napjaink népbetegsége. Nemcsak az egyénre, az egyes emberre, hanem a közösségre és a kultúrára is igaz lehet ez a kórtünet, ráadásul az önzőség kollektív szemléletté is válhat. Csakhogy az önmagába forduló világ nem a saját szabadságát építi, hanem a saját jövőjét rombolja. II. János Pál pápa azt mondta, hogy Európa az élet evangéliuma helyett a halál kultúráját építi, miközben – és

ezt már én teszem hozzá – a szabadságot szajkózza. Ebben a helyzetben az egyház hogyan tudja hirdetni a maga igazságát?

– Itt is a természetben meglévő és a józan emberi értelemmel felismerhető igazságra lehet apellálni. Ha például az élet kultúrájáról beszélünk a halál kultúrájával szemben, akkor arra utalunk, hogy az élet olyan, az ember gondolkodásától és világnézeti meggyőződésétől független érték, igazság, amit tisztelni, becsülni kell. Az emberi életet tehát nem szabad kioltani, hanem védeni, óvni kell. Különösen azokét, akik erre a legjobban rászorulnak, mert védtelenek. Az élet bizonyos területeken még az általánosnál is hangsúlyosabb védelmet igényel. Az önzőség a mai világban nem csak veszély, hanem valóság. Soha korábban nem volt akkora önzés a világban, mint napjainkban, mert az ember most vált arra képessé, hogy saját erejével, pénzével, vagy éppen technikájával, viszonylag sok mindent tudjon maga köré gyűjteni, ezzel biztosítani saját életét. Csakhogy egyszer mindez szertefoszlik.

– Lehet szigetként élni a világban?

– Nem lehet. Tekintettel kell lennünk egymásra, hogy felismerjük azt, amit Jézus hirdetett: a másokért élés adja meg az egyén számára is a boldogságot. Saját boldogságom nem érhető el a mások boldogságának szolgálata nélkül.

– Bőjte Csaba a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus kapcsán azt mondta, hogy Budapest megnyugvást talált a pápai mise napján, és megmutatta a szeretetben fürdő, gyönyörű arcát. A szentatya most újra eljön. Mit vár ettől magyarként, papként és püspöként?

– Sokat, mert sok dologban a segítségére van szükségünk. Egy olyan lelki hatalom képviselője, mint a szentatya, jó forrása a lelki ajándékoknak, amelyeket ő igyekszik is gazdagon osztani. Magyarként úgy érzem, hogy nagy megtiszteltetés számunkra, hogy rövid időn belül másodszor is eljön hozzánk. Ez megkülönböztetett figyelmet jelent az ő részéről, hiszen Olaszországot leszámítva még egyetlen országot sem keresett fel két alkalommal.

– Minek köszönhető ez a bizalom?

– Ahogyan a magyar hívek a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson fogadták, az a feléje irányuló szeretet, a szentatyában fokozott érdeklődést keltett a magyarság iránt. Az ad limina látogatás alkalmával elmesélte a magyar püspököknek, hogy amikor még Buenos Aires érseke volt, magyar munkatársai is voltak. Rendkívül nagyra tartotta a Magyarországról menekült nővérek szolgálatát.

– A szentatya már Buenos Aires érsekeként megismert valakit a múltunkból, kultúránkából?

– Nem csak valakit, hanem sok mindent. Az egyik kint dolgozó nővért én is ismertem, már meghalt. Ő az

1990-es politikai változások után hazatért és Egerben újraalapította a rend iskoláját. Tőle tudom, hogy a Buenos Airesben létrehozott Zrínyi Ifjúsági Kör milyen komoly kulturális missziót töltött be nem csak a magyarok, hanem az érsekség és az egész város életében. Ezt a szentatya természetesen érzékelte és értékelte.

– Megszeretett bennünket?

– Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy igen, megszeretett bennünket. Amikor megtapasztalta a Hősök terén, hogy a magyarok mekkora tömegben voltak jelen a Statio Orbis szentmisén – hiszen ne felejtjük el, hogy a Covid miatt nagyon korlátozott volt a külföldiek jelenléte –, ez benne felfokozhatta azt az érdeklődést, amit most szeretne kifejezésre juttatni. Azt kérte, hogy az élet minél több területéről és az ország minden részéből legyenek résztvevők, hiszen ő az idős kora és meggyöngyült egészsége miatt már nem tud vidékre látogatni. De az egész magyar nemzettel szeretne találkozni.

– Azt lehet előre tudni, hogy mire fog a szentatya tanítása fókuszálni?

– Nem tudni, hiszen ő dönti el, hogy mit emel ki a tanításában. Mi az ifjúság köré akartuk Ferenc pápa látogatását fogni. Ezért lesz ifjúsági találkozó, de találkozni fog a kulturális és tudományos élet képviselőivel, miként a katolikus egyetemek küldötteivel is. A fiatalok tehát mindenütt jelen lesznek, miként a papokkal, szerzetesekkel való találkozón is. Ugyanakkor mi egy háborúban álló ország szomszédja is vagyunk, ezért a háború és a béke gondolata feltételezhetően a tanításában előtérbe fog kerülni.

– A szentatya a béke követe, amire Európának nagy szüksége van. A szomszédban dúló véres háborúban mégis arat a halál. A szentatya itt nálunk is találkozik a menekültekkel, és sokszorosan jelezte, már korábban is, hogy együttérez a szenvedőkkel. A Magyar Katolikus Egyház hogyan segíti őket?

– A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia munkatársai a Karitászon, a Máltai Szeretetszolgálaton, a Katolikus Szeretetszolgálaton és a többi szervezetünkön keresztül kezdettől fogva segítették a bajbajutottakat. Nemcsak a határon innen, de Ukrajnában is jelen vagyunk. Az ottani püspök atyák segítségével rendszeresen küldünk segélyszállítmányokat, nemcsak az ottani magyarjaink, hanem az ukránok számára is. A jótett nem ismerhet nemzetiségeket. Azoknak pedig, akik ide érkeznek Magyarországra, igyekszünk minden segítséget megadni. Ha tudunk, munkalehetőséget is keresünk számukra, iskoláinkba pedig befogadjuk a gyermekeiket. És természetesen a békéért nem szűnünk meg imádkozni. Arra kérjük Istent, hogy adjon a politikusoknak józan értelmet, belátást, bölcsességet, hogy felismerjék a béke útját, és olyan döntéseket hozzanak, amelyekkel minél előbb véget lehet vetni ennek az esztelen testvérháborúnak. (hirado.hu)

Daniël Hermán Mostert, bas

Daniël Hermán Mostert studeerde aan het ArtEZ-conservatorium (Arnhem/Enschede/ Zwolle) bij onder andere tenor Harry van Berne. Momenteel wordt hij gecoacht door bas-bariton Frans Fiselier. Daniël voelt zich onder meer thuis in het diverse oratoriumrepertoire en is vaak te horen als solist in bijvoorbeeld de Matthäus- en Johannes Passion van J.S. Bach.

Scan de QR-code voor
een eenmalige bijdrage

145 jaar
Toonkunst
Amersfoort

Aanvangstijd concert 20:30

Petite Messe Solennelle - G. Rossini | Toonkunst Amersfoort

Az előadás helyszíne és dátuma: Amersfoort, Sint-Joriskerk, 2023 április 22

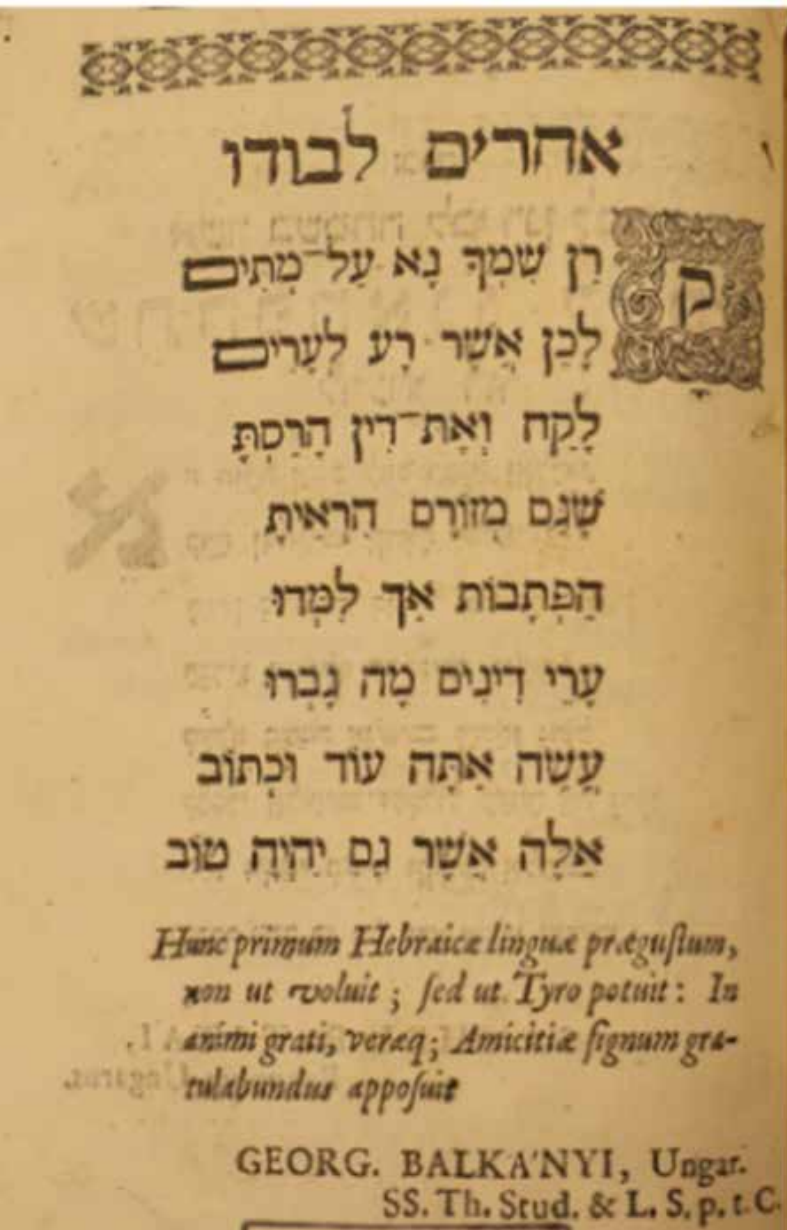
Carmina Gratulatoria Hebraica - Magyar peregrinusok héber köszöntőversei a 17. században

A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében 2023 április 28-án sor került a „Carmina Gratulatoria Hebraica - Magyar peregrinusok héber köszöntőversei a 17. században” elnevezésű projektzáró konferenciára.

Felsoroljuk az elhangzott előadásokat, mintegy jelezve, hogy a héber nyelv tudásában is milyen nagy jelentősége volt a magyarok többek közötti, hollandiai egyetemjárásának.

- Biró Tamás: A köszöntőversek a digitális bölcsészet szemszögéből.
- Juhász Szandra: A carmenek szerzői és relációi.
- Götz Andrea (videón): Magyar peregrinusok héber nyelvű köszöntőversei: korpusznyelvészeti lehetőségek.

- Koltai Kornélia: Túlások és töréspontok -- stilisztikai trendek a 17. századi héber üdvözlőversekben.
- Zsengellér József: Miért éppen a 17. század?
- Bartók István: Héber üdvözlővers-írók szerepe a 17. század irodalmi gondolkodásának alakításában.
- Csorba Dávid: A 17. századi magyarországi peregrináció markerei: elitképzés, mentorálás, tudástranszfer.
- Dienes Dénes: Kényszerű változások és következmények a 17. század első felének peregrinációjában.
- Csepregi Zoltán: A héber nyelv oktatása a 17. századi magyarországi evangélikus iskolákban.
- Ferenc Postma: Csedregi Péter ismeretlen disputája: Disputatio Theologica De Miraculis. Franeker, 1659.
- Zsengellér József: Martonfalvi György és Keresztúri Sz. Bálint héber köszöntőversei Csedregi Péter ismeretlen disputájához.

Olvasóinkat alkalomadtán tájékoztatjuk az elhangzott előadások megjelentetéséről. **Csorba Dávid és Koltai Kornélia** korábbi tudósítása alapján pedig az alábbi ismertetővel világítunk a rendezvény előzményeire.”

Carmina gratulatoria: kutatástörténeti áttekintés

A magyar művelődéstörténet szempontjából fontos, ám elfeledett, vagy soha igazából számon sem tartott kérdéskört: a 17. századi magyar protestáns peregrinusok által héber nyelven írt üdvözlőverseket (carmina gratulatoria) Zsengellér József teológus-hebraista professzor kezdte először kutatni a 2000-es évek elején.

Kutatómunkája során az évszázadokon át többnyire külföldi gyűjtemények „mélyén” eddig még feldolgozatlanul heverő versek feltérképezését és összegyűjtését végezte el, és szisztematikus feltáró munkája eredményeként több mint 50 üdvözlőversnek a digitális másolatát szerezte meg. Az általa elért ered-

ményekről 2012-ben számolt be. (Zsengellér József: Carminae Gratulatoriae Hebraicae. Héber üdvözlő versek a 17. századból. In: „A szívnek van két rekesze”. Tanulmánykötet Prof. Dr. Schweitzer József tiszteletére 90. születésnapja alkalmából. Szerk.: Koltai Kornélia. Bp., 2012. (Studia Hebraica Hungarica, 2.; MTA Judaisztikai Kutatócsoport Értesítő, 19.) p.341–351.)

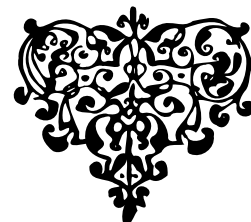
Tanulmányában a versek adatait is feltüntette (keltetkezési hely, idő, körülmények, a publikáció adatai, katalógusszám, lelőhely stb.), és nemcsak a már birtokában lévő carmenekről adott pontos leírást ebben a lajstromban, hanem arról a további hat-nyolc versről is, amelyeket különféle okok miatt még nem sikerült kézre kerítenie. Zsengellér József nem elégedett meg a versek dokumentálásával, regisztrálásával, illetve beszerzésével, hanem teljes körű hebraisztikai, nyelvészeti, irodalmi, teológiai, kultúrtörténeti stb. tanulmányozásukat tűzte ki célul. Ennek érdekében 2017-ben egy kutatócsoportot állított fel, amely az NKFIH K-125486 számú kutatási pályázat keretében, 2021-ig, Magyar peregrinusok héber köszöntőversei a 17. században címmel, a carmina gratulatoria-korpusz megadott szempontrendszerű kutatásával foglalkozik.

Zsengellér József irányítása mellett Biró Tamás, Götz Andrea, Juhász Szandra munkatársakkal közösen, összesen öten alkotjuk a kutatócsoportot. A munkabeosztást illetően kinek-kinek személyes kompetenciája, érdeklődési köre, tudása, metodológiai jártassága, kutatási gyakorlata az irányadó: az én feladatom a carmenek (szoros értelemben vett) hebraisztikai természetű (nyelvi, irodalom- és forráskritikai, poétikai stb.) vizsgálata lett.

A 17. századi magyar protestáns peregrinusok héber nyelvű költeményeinek tekintélyes részét az Utrechtnben íródott és publikált 11 carmen képezi. (Zsengellér, 2012.p. 347.)

Az utrechti anyag kb. az egyötöde a rendelkezésünkre álló teljes korpusznak, amely jelen pillanatban 55 carment tesz ki. A 2017 óta futó projekt keretében három új carment fedeztünk fel, amelyek már elérhetőek, kutathatók is. Kutatócsoportunk tehát a szóban forgó, utrechti, 1651-ben kelt üdvözlőverseket is vizsgálja.”

Forrás: [Magyar Egyháztörténeti Szemle, 2020/2, p.147-148.](#)

Csíksomlyó!

Elindult a Boldogasszony zarándokvonat csütörtök reggel 900 utasával, immár tizedik alkalommal a budapesti Keleti pályaudvarról Erdélybe, a csíksomlyói pünkösdi búcsúra.

A zarándokvonat mindig két üzenetet közvetít. A zarándokok, akik úton vannak, köszönnek valamit vagy hálát akarnak adni valamiért. Másrészt minden zarándokvonat azt mutatja, hogy a magyarság, a magyarok őrzik a keresztény hitet, a keresztény kultúrát – mondta a szerelvény indulása előtt Fülöp Attila, a Belügyminisztérium gondoskodáspolitikáért felelős államtitkára. Hozzátette: tíz év alatt talán még sosem volt olyan „vészes” a zarándokút időszaka, mint most, amikor a szerelvény egy elhúzódó háború közepette indul el.

Egy zarándoklat mindig az életről, a békéről szól – fogalmazott az államtitkár, aki azt kívánta az útrakelőknek, hogy ez a vonat a zarándoklatot és a békéhez vezető utat is segítse.

Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke beszámolt róla, hogy hetedik alkalommal csatlakoznak a vonatához háromszáz középiskolással. A magyarországi és a Kárpát-medencei katolikus középiskolásokon túl a nagyvilágból, Ausztráliából, Brazíliából, Kanadából és Írországból érkezett, magyar gyökerű fiatalok is velük tartanak.

A zarándokokkal tart Felföldi László pécsi megyés püspök is, aki indulás előtt megáldotta az utasokat.

Forrás: <https://www.facebook.com/kolozsvariradio/videos/260619479798783>

A kilencven éves D. Szabó Dánielt köszöntötték Sárospatakon.

**Isten éltesse szeretett Dani bátyánkat!
Köszönjük a kül- és belmisszió terén végzett áldásos szolgálatait.**

Mély tisztelettel hívjuk Hollandiába!

Családias hangulatban köszöntötte kilencvenedik születésnapján D. Szabó Dánielt a Sárospataki Református Teológiai Akadémia nagy családja.

Az ünnepi eseményen Szűcs Endre lelkipásztor, a Tiszaninneri Református Egyházkerület korábbi lelkészi főjegyzője, jelenlegi püspöki főtanácsos igei szolgálata és köszöntése után átadta az ünnepeltnek annak a dokumentumnak a bekeretezett másolatát, amely Szabó Dániel születésének és keresztelésének adatait tartalmazta 1933-ból. Az egyházkerület – benne Pásztor Dániel püspök és dr. Molnár Pál főgondnok - köszöntését dr. Szemán Ákos, presbiteri főjegyző tolmácsolta, Dani bácsi tartalmaz életének legfontosabb állomásait pedig Pásztor Gyula, a teológia akadémiai lelkésze idézte fel. Ebben szót ejtett arról, hogy Szabó Dániel lelkipásztori családban született. Utalt ifjúkori hányattatásaira, amely során mivel lelkészként felszólalt az üldözött lelkipásztorok mellett, eltávolították a lelkészi szolgálatból, későbbi rehabilitációja után pe-

dig a presbiteri szolgálat felé fordult. Nyugdíjazásáig szállodai portásként dolgozott. D. Szabó Dánielt 1990 után két alkalommal választották a Tiszáninneri Református Egyházkerület főgondnokává. E minőségében is sokat tett az egyházi intézmények – köztük a pataki teológia – újraindításáért, amely során nemcsak a szakmai munkára, de a lelkeségre is odafigyelt – mondta el az intézményi lelkész.

Rengeteget utazott, kapcsolatokat épített, amelyeket „Isten ügyébe csatornázott be”, vagyis ezeket jószolgálatra használta – hangzott el. Adományok, segítségnyújtások sokasága érkezett ezek nyomán Patakra, Erdélybe, Felvidékre és Kárpátaljára – idézte fel Pásztor Gyula. Lelki motorjává vált a presbiterképzésnek, sokáig a presbiteri szövetség elnöke is volt. Három díszdoktori cím birtokosa, amelyeket Kanadában, az Egyesült Államokban, valamint Erdélyben ítéltek meg számára, és három magas állami kitüntetést is átvehetett. Missziói tevékenysége túlnőtt a Kárpát-medencén. Oroszország, Kína, Korea, Japán keresztyén közösségeivel is eleven, gyümölcsöző kapcsolatot ápol.

Forrás: facebook.com/sarospatakiteologia

Nagy energiát fektet a cigány-missziós munkába. A sárospataki eseményen koreai, valamint cigány-missziós szolgatársai, testvérei is köszöntötték Dani bácsit. Volt, aki zenei szolgálattal adott hálát, mások igével kívántak áldást további életére.

Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkipásztor testvérünknek vigasztalást kívánunk!

Édesapánkat magához szólította az Úr Jézus május 12-én. Mindig nyitva volt a szíve Isten felé. Olyan apa volt, aki Mennyei Atyánkra irányította a tekintetünket. Hálások vagyunk Istennek, hogy hitben és szeretetben neveltek fel bennünket édesanyánkkal együtt, és megtanították nekünk, mit jelent Istent szolgálva élni.

*„Légyetek Isten hálátlan gyermekei az elfordult és elfajult nemzetekben, akik között ragyogtok, mint csillagok a világban, ha az élet igitre figyeltek.”
Fülöp 2, 15*

*„Mé, Jézusom kezébe teszem kezem fele...
S ha szenvedés, így érme, s az ittam is szent,
az Úr keresztyé fénye ammi dicsőséges ég.
S tudom, hogy még dicsőbb fény ragyog majd
szavam, ha majd a mennybe érve,
Átlépek aytam.”
Máttyás 21, 26*

Szomorúan, de a Krisztustól kapott örök élet bizonyosságában tudatjuk, hogy

SZABÓ ISTVÁN
református lelkipásztor

aki a neszélyi gyülekezetben 31 éven át, a Dunaalmási Református Szeretetházban 20 éven át, a tarjani gyülekezetben 8 éven át, további helyettes lelkészként Dunaalmáson és Lábodán szolgált,

2023. május 12-én,
életének 77. évében
hazatért Teremtő és Megváltó Urához.

Büszkiztatása 2023. május 26-án, pénteken 15⁰⁰ órától lesz
a neszélyi református templomban, majd ezt követően kísérjük utolsó földi útjára
a neszélyi református temetőbe.

Cím: 2921 Kossáron, Kossuth u. 66.
Tel: 06/70/489944

 Gyászoló szerettei

Rouwbericht:**Magdi Tóth-Ubbens heengegaan**

Isten nyugtassa Tóth-Ubbens Magdi testvérünket, néhai dr. Tóth Miklós atyánkfiának özvegyét, aki hágai otthonában hunyt el 2023. május 15-én. Művészettörténeti és írói munkásságára tisztelettel gondolunk, emléküket kegyelettel őrizzük. Gyermeküknek vigasztalást kívánunk!

ESEMÉNYEK, EGYHÁZI TALÁLKOZÓK

550. éves a Chronica Hungarorum

Andreas Hess készítette budán az első magyarországi nyomtatott könyvünket.

Kovács Kata kitüntetése Hágában, 2023 április 13

Örömmel tudatjuk, 2023. március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából Kovács Katalin, a Hágai Magyar Énekhar alapító zenei vezetője részére a magyar zenekultúra hollandiai népszerűsítése érdekében végzett sokoldalú és példaértékű munkája elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést adományozta Novák Katalin köztársasági elnök. Szívből gratulálunk és további sikereket kívánunk!
A Hollandiai Magyar Szövetség vezetősége

A Zwollei Református Egyházközség nevében Herman M. János és Szilágyi Árpád tisztelgett a kitüntetés alkalmával.

**Református egyházak egyesülése
Hollandiában**

A bővelkedő kegyelem jele a mostani világban, hogy 2023 május elsején egyesült a nevében GKV és NGK rövidítésű, két derék egyház, amely 1967-ben szakadt el egymástól. Az egyesült református egyházak új neve: Nederlandse Gereformeerde Kerken, az összlét-számuk jelenleg 146.568 lélek.

**Ilosvai Dániel: Budapesti teológusok
Hollandiában**

Április 28-án este 8 budapesti teológus érkezett Kampenbe, hogy a hétvégét itt töltve megismerkedjenek itt élő holland és magyar testvéreikkel. Név szerint: Szabó Réka, Szabó Liza, Friderikusz Márton, Szabó Levente, Szabó Ábel, Boross Sámuel, Filotás Bálint és nagytiszteletű Bölcsföldi András, a teológusok egyik spirituálisja érkeztek a hosszú hétvégére. Vasárnap délután ők is szolgáltak a zwollei magyar istentiszteleten, ahol Bölcsföldi András Mk 3,31-35 alapján hirdette az igét. Az igehirdetéshez kapcsolódva a teológusok személyesen is bemutatkoztak, majd énekszóval és igéskártyával ajándékozták meg a gyülekezetet, amit a gyülekezet szívélyes vendéglátással viszonzott. Az istentiszteletet követő gyülekezeti délután testvéri közösségben telt.

Mielőtt kedd hajnalban hazatértek volna, hétfőn két vendéget fogadtunk: nagytiszteletű Rutger Heij lelkipásztort, a Stichting Fundament/Iránytű Alapítvány képviselőjét, akivel a lelkészlet határokön átívelő örömeiről és kihívásairól egyaránt beszélgethettünk. A délután folyamán pedig Peter Wierenga, az ECM koordinátora tett látogatást nálunk, akivel tartalmasan beszélgettünk az evangelizáció lehetőségeiről jelenlegi változó korunkban.

Hosszú utazás után végül kedd éjjel a teológusok új tapasztalatokkal feltöltődve és a hollandiai reformátusság jó hírével érkeztek haza a kollégiumba.

Temesvár, Demeter Sándor lelkész köszönőlevele az ökumenikus ifjúsági találkozó (2023 május 4) alkalmával.

(Támogatók: Sólyom Uzonka Lilla és Hannie Hermán-Mostert)

Temesvár, 2023.május 23.

Tárgy: Ökumenikus ifjúsági találkozó és koncert Temesváron

A CrossYouth koncert napján Isten ránk mosolygott az Ő napuságnál át és nem csak. A szervezői feladatok nem mindig felbőltető háláérzetet keltenek; nagyon sokszor tapasztaljuk azt, hogy ez a feladatkör a tehetetlenség hullámaival sodor minket. Ez a tehetetlenség azonban, és ez a meggyőződésünk, épp Isten eszköze abban, hogy rávezessen minket arra a bölcsességre, amelyet egyszer egy szerzetes így fogalmazott meg: „A Tied, te tudod.” Mivel az Ővé volt ez a rendezvény, ezért lehetett az Öné is. Ezért mindenképp Isternek köszönjük meg Önt, és támogató adományait!

Hálásak vagyunk, hogy a testvéri közösségben megtapasztalhattuk Isten gondviselését Ön által! Azt írja a Református Bibliaolvasó kalauz mai igéje, hogy „... aki inni ad nektek egy pohár vizet az én nevemben, mivelhogy a Krisztuséi vagytok, bizony mondom nektek, nem marad jutalom nélkül.” Kívánjuk, hogy ezért a „pohár vizért” Isten jutalmazza meg és ezáltal kívánjuk az Ő áldását életére!

Testvéri szeretettel és áldáskívánással,

Demeter Sándor, ref. lp., a Temesvár Belvárosi Református Egyházközség lelkésze

Lelkeszi és gyülekezeti munkáképzés volt

2023, május 11-13 között. Kőrispatak, Írisz Ház Akadálymentesített gyülekezet

...” hogy megteljék a házam.” (Lk 14,23)

A tanfolyam tematikus leírása: „Menj ki gyorsan a város útjaira és utcáira, és hozd be ide a szegényeket, a nyomorékokat, a sántákat, és a vakokat...hogy megteljék a házam...” (Lk 14, 21.23)

Az ÍH már tíz éve foglalkozik a fogyatékkal élők társadalmi integrációjával, munkahelyi, lakhatási, szabadidő eltöltési tevékenységeket és területeket jelent ez, amely során több sikert, de kudarcot is értünk el. Tapasztalataink szerint a református egyházunk gyülekezeteiben, annak ellenére, hogy az ígértetéseinkben gyakran téma a fogyatékkal élők története, a gyakorlatban azt látjuk, hogy a fogyatékkal élők és családjaik hiányoznak, istentiszteleteinkről, programjainkról. Nem elég az épületeink törvény szerinti akadálymentesítése, az egész gyülekezet szellemi-lelki nyitottságát, érzékenységét kell ebbe az irányba előmozdítanunk.

A fogyatékkal élők és családjaik elszigetelődése össz-társadalmi probléma. Segítség és támogatás nélkül helyzetükből nem tudnak kilépni és ez hatványosan érvényes a gyülekezeteinkre nézve.

A lelkésztoábbképző tanfolyamunk célja, az attitűdök és kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy minden gyülekezeti tag érzékenyebbé váljon, társadalmi részvétele növekedjen, valamint a fogyatékkal élők iránti felelőssége kialakuljon.

Az ÍH munkaközössége több éves tapasztalatát és ismereteit szeretnénk megosztani a lelképásztorokkal annak érdekében, hogy ezen a területen előre tudjanak lépni, és a gyülekezet szolgálatába megjelenjen a speciális igényekkel élők tematikája, például:

- Bevezetés a fogyatékkal élők életébe figyelembe véve szociális és gyülekezeti helyzetüket.
- Fogyatékkal élő újszülött a családban, krízishelyzetek megoldásai és lehetőségei
- Érzékenyítés, motiválás a fogyatékkal élők gyülekezeti integrálására
- Fogyatékoság típusai és segítő folyamatok, amelyek által önálló életvitelt folytathatnak, és a gyülekezetben integrálódhatnak.
- Fogyatékkal élők teológiai-antropológiai értelmezésben
- Támogatott foglalkoztatás gyülekezeti lehetőségei 2023-ban

Előadók:

- **Makkai Péter** lelképásztor, szociális munkás.
- **Sógor Enikő** pszichológus, korai fejlesztési szakember.
- **Demeter Zsuzsa** gyógypedagógus.
- **Vinczi Zsuzsa** szociális munkás.
- **Crăciun Adél** szociális munkás.
- **Olcsvári Tünde** pszichológus.

Makkai Réka testvérünk presbiteri tisztségbe való iktatása 2023 május 14-én a hágai gyülekezetben Van Bolhuis-Szabó Emőke szolgálatával

A presbiteri eskütétel színhelye Hága, Heilige Familienkerk. Közzétette: Csanády Ágnes szervező lelkész

Anyák napi istentisztelet, Zwolle. Szolgált nt. Kelemen A. Csongor

Vianeni beszámoló a 2023. május 14-én tartott közgyűlésen

Diakónus beiktatása Zwolléban, 2023. május 14-én

Marci Márió felvidéki testvérünket Szilágyi Árpád jegyző atyánkfia köszönti

Szeretethíd

Kedves Szolgatársak! Tisztelettel ajánlom figyelmetekbe a Szeretethíd elnevezésű kezdeményezést! www.szeretethid.hu

Úgy gondolom, hogy amúgy is akad a gyülekezetekben közmunka, valamilyen közös, közösségi tevékenység, mely a rendrakásról, embertárs segítséőről szól. Miért ne lehetne ezeket a tevékenységeket a Szeretethíd-hoz kapcsolódva elvégezni. Ez is közösségteremtő. Erősítheti a nagy közösséghez tartozás érzését és talán még népszerűbbé teszi a helyi kezdeményezéseket is.

Szeretett Testvéreim!

Érezzük és tapasztaljuk, hogy gyülekezeti közösségeinket megviseli a szomszédban dúló háború, de azt is tudjuk, hogy kárpátaljai testvéreink sokszorosan megszenvedik e konfliktus következményeit.

Istennek adunk hálát adakozó jókedvetekért! Hálát adunk azért, hogy a válságos időben is gondoltok a szükségben lévőkre és adományaitokkal ismételtén segítettétek Kárpátaljai testvéreinket a Szeretetdoboz akció keretében.

A begyűlt 3.400.000 forintnak megfelelő összeget folyó év májusában adjuk át a Magyar Református Szeretetszolgálatnak. Az élelmiszerek célba juttatását szintén a MRSZ-szel együttműködve valósítjuk meg. A Szeretetszolgálat közreműködése is a garancia arra, hogy a megfelelő helyre jut el a segítség. Adakozó kedveteknek köszönhetően hozzájárulhatunk, hogy a kárpátaljai mélyszegénységben élő családok és a magányosan élők egy kis időre megfelfrissülhessenek a mindennapok terheiről. Az adományokkal az ottani diakóniai konyhákat és intézményeket, református diákokotthonokat támogatjuk.

Isten áldja meg és tegye százszor, sőt ezerszer annyit termővé adakozó Gyülekezeteinket, és óvja meg a bajba jutott hittestvéreinket szerte a világon!

Nagyvárad, 2023. május 15.

Bogdán Szabolcs János püspök, Bara Lajos István főgondnok

Csatlakozzatok. Regisztráljatok. Aki a facebookot használja ossza meg: <https://hu-hu.facebook.com/MRSZeretetszolgalat/>

Interjú a szíriai Aleppó városából menekült Selimian testvérünk Utrechtben élő lányával

Zangeres Armani Selimian: ‚Mijn muziek is een aanmoediging voor iedereen, dat je altijd mag dromen.‘

Utrecht, beeld Jutta Daems

Armani Selimian is geboren en opgegroeid in Syrië in een christelijk gezin. ‚Mijn vader is dominee, dus ik heb een christelijke opvoeding gehad. Ik groeide op met veel muziek om me heen. Mijn moeder en oma’s maakten en schreven veel muziek. Al vanaf dat ik klein ben, wilde ik graag de muziek in. Ik begon al jong liedjes te schrijven en ik keek altijd naar interviews met beroemde artiesten. Ik had toen al het idee: ooit wil ik ook zo’n artiest zijn.‘

Maar toen brak de burgeroorlog in Syrië uit. ‚Leven in de oorlog was erg moeilijk. Ik leefde voortdurend in een soort overlevingsmodus. Het was alsof we steeds voor ons leven moesten vechten. Tegelijkertijd leer je de kleine dingen te waarderen. Als ik thuis kwam van school, deed ik altijd mijn huiswerk en daarna verdween ik in mijn eigen wereld. Ik zette mijn koptelefoon op en deed alsof ik een optreden gaf. Zo kon ik even ontsnappen uit de vreselijke realiteit van de oorlog. Dat was ongeveer hoe mijn leven eruitzag, van mijn dertiende tot mijn achttiende, tot we vertrokken uit Syrië. We vluchtten naar Nederland in 2017. Mijn vader woont nog steeds in Syrië. Hij is het hoofd van de Armeense Evangelische kerk en wil bij zijn kerk blijven. Hij bezoekt ons elke maand, maar hij wil niet weg uit Syrië.‘

therapeutisch

Na haar komst naar Nederland kwam ze terecht op het conservatorium in Utrecht. ‚Ik wist dat ik een verhaal had dat ik graag wilde vertellen. En de enige manier waarop ik mezelf goed kan uitdrukken is door muziek. Toen ik toegelaten werd, voelde het alsof ik voor het eerst iets bereikt had. En sinds vorig jaar heb ik gewerkt aan deze EP, iets wat ik al wilde sinds ik vijf was.‘

In de zelfgeschreven liedjes verwerkt ze haar ervaringen. ‚De ep gaat over mijn leven in Syrië tijdens de oorlog en welke invloed dat op me had en hoe het me een nieuw perspectief op het leven gaf. Het is een intense, persoonlijke en zware reis, een emotionele achtbaan. Het kostte tijd voordat ik klaar was om het verhaal te delen. Nu voel ik me sterk genoeg om erover te praten. Het maken van dit album was een genezingsproces voor me. Het was haast therapeutisch, om al mijn gedachten en gevoelens te verwerken in de liedjes. Eigenlijk zijn de nummers een soort dagboek over mijn jeugd.‘

Elk nummer op de ep gaat over een specifieke ervaring uit haar leven. ‚De ep begint met nummers die geschreven zijn in de meest donkere, uitdagende periode in mijn leven, waarin alles zo zwaar was. Ik zag bijna geen licht meer aan het eind van de tunnel. Ik dacht dat alles altijd zo zwaar en donker zou blijven. Maar gelukkig bleek dat niet zo te zijn. Dus de laatste twee nummers zijn juist erg hoopvol. Muzikaal klinkt het ook heel anders, erg funky, upbeat en soulachtig.‘

Mijn eerste single, die in mei uitkomt, heet ‚One Step Ahead.‘ Het schrijven van dat nummer voelde

als een keerpunt voor me. Ik heb voor dit nummer een arrangement voor een koor gemaakt. Er doet een koor van zestien zangers mee. Het nummer moest een gospel/pop-gevoel meekrijgen. Het is een soort gospelnummer over hoop en geloof en het vinden van nieuwe kracht. Ik dacht dat ik nooit meer nieuwe hoop zou vinden. Maar toen ik dit liedje schreef, kwam er weer iets van hoop en licht. Ik voelde me voor het eerst weer dankbaar, gezegend en sterk. ‘

dromen

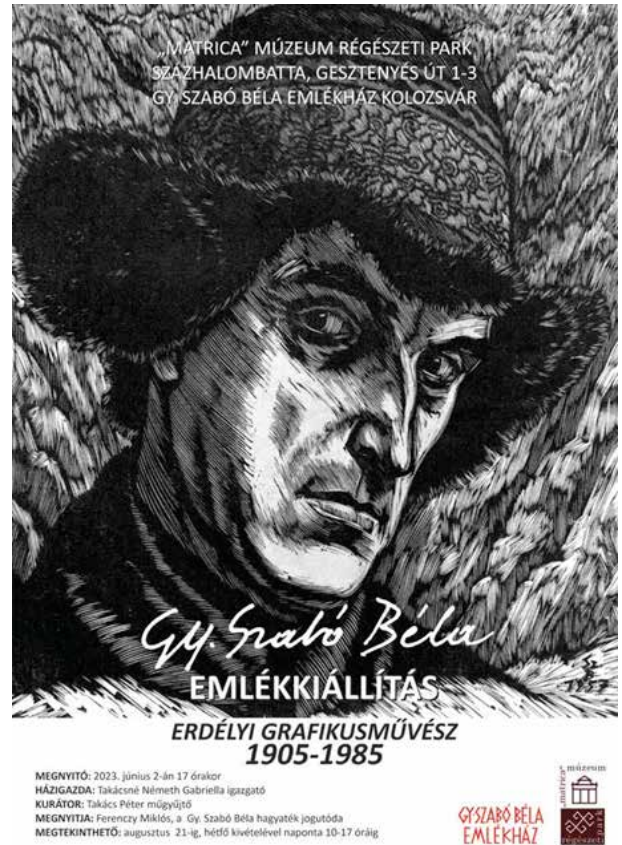
De muziek van Selimian is heel divers. ‘Mijn muziek bevat veel verschillende elementen. Het is niet alleen maar pop. Ik houd er ook niet van als mijn liedjes in een specifiek genre gevangen worden. Mijn muziek is vooral gebaseerd op mijn verhalen. Dus hoe het nummer klinkt, heeft veel te maken met waar het over gaat. Qua stijl gaat het van gospel naar pop en soul, met een Oosters sausje.’

Op 11 juni zal ze de ep presenteren met een concert in Theater Kikker in Utrecht. Aan het concert doen ook een strijkkwartet, een brass-trio en een koor van zestien zangers mee. ‘Ik kijk er erg naar uit, maar ik ben ook wel een beetje nerveus, want het kan de deuren openen naar alle zware, stressvolle en emotionele belevenissen van toen ik naar Nederland verhuisde. Ik had het achtergelaten in mijn verleden en nu ga ik het opnieuw beleven. Maar ik doe dit niet alleen voor mezelf, want het is niet alleen mijn verhaal, maar het verhaal van de mensen die achter zijn gebleven in Syrië en iedereen wiens leven gevaar loopt. Ik denk dat mijn verhaal niet alleen persoonlijk, maar ook universeel is. Het is een aanmoediging voor iedereen, dat je altijd mag dromen.’ --- Harco Ploegman, Nederlands Dagblad, 1 mei 2023

Forrás: <https://www.nd.nl/cultuur/cultuur/1173297/zingen-over-oorlog-en-hoop>

Gy. Szabó Béla kiállítás 2023 június 2, Százhalombatta

Een bewogen jaar voor Stichting Hulp Oost-Europa

Stichting HOE (Hulp Oost-Europa) in Barneveld heeft in 2022 in totaal 1.732.540 euro ontvangen aan giften. Dat is ruim 600.000 euro meer dan in 2021. Ruim 300.000 euro hiervan is binnengekomen via het noodfonds ‘Steun de gevolgen oorlog Oekraïne’.

Bijna 200.000 euro is ontvangen van EO-Metterdaad voor projecten van Oltalom, een daklozen centrum in Boedapest. De reguliere inkomsten stegen licht in 2022. Met deze steun kon HOE zo'n 25 noodhulpprojecten en 106 diaconale en gemeenteopbouwprojecten in Oost-Europa ondersteunen.

Met de ruim 1,7 miljoen zijn 4.200 kinderen en ruim 3.000 volwassen diaconaal ondersteund. Bereikten we 4.500 kinderen en jongeren en 1.700 volwassen met gemeentopbouwprojecten.

Noodhulp Oekraïne 2022 stond grotendeels in het teken van noodhulp verlenen aan vluchtelingen uit en in Oekraïne. De kernwaarden barmhartigheid, Gedeeld Geloof en bewogenheid kregen door het verlenen van noodhulp en projecten gemeenteopbouw een ander gezicht. In korte tijd is door de partners noodhulp verleend en ging de hulp aan reguliere projecten, soms aangepast door. Dit vroeg veel creativiteit, aanpassings- en doorzettingsvermogen van de partner, kantoor en vrijwilligers.

Diaconale jongerenreis Oost-Europa

In 2022 is door de vrijwilligers en medewerkers gereisd naar de werkgebieden. Er zijn projecten bezocht, gesprekken gevoerd met partners en nieuwe contacten gelegd. Een zevental jongerengroepen met in totaal 123 deelnemers kon in 2022 een diaconale jongerenreis ondernemen.

Campagnes

Stichting HOE voerde in 2022 vier campagnes: Gedeeld geloof, Steun de gevolgen oorlog Oekraïne, Hart voor Oost-Europa en de wintercampagne.

RD-actie in Moldavië
In 2022 is een grote stap gemaakt met het realiseren van de projecten RD-actie in Moldavië. Op vijf locaties worden kinder- en ouderenopvang gerealiseerd. De ontvangsten EO-Metterdaad zijn voor 85 % besteed aan vluchtelingen hulp, kleine aanpassing van een gebouw en aan straatwerk en uitdelen van voedsel in Boedapest.

Wat maakt HOE uniek? De medewerkers van HOE willen christelijke gemeenten in Oost-Europa helpen om inhoud te geven aan de opdracht van Jezus Christus: omzien naar de naaste in diaconaat, gemeenteopbouw en christelijk onderwijs.

Stichting HOE richt zich op de volgende doelgroepen: kinderen en jongeren, ouderen, meest kwetsbaren, Roma en leidinggevendenden in kerkelijke gemeenten. We hebben deze groepen ondergebracht in vier programma's: [Hoop voor kwetsbaren](#); [Hart voor Roma](#); [Toekomst voor kind en jongeren en Geloofsopbouw](#).

Auteur: Stichting HOE, Allard Selles

Meer informatie: www.hulpoosteuropa.nl

Forrás: <https://christelijknieuws.nl/2023/05/23/een-bewogen-jaar-voor-stichting-hulp-oost-europa/>

Teológiai konferencia Kolozsváron

Facing Decline – Finding Hope.
Transylvania, June 8th-15th 2023
Coping with reality and exploring new ways in Ministry.

Conference dates: June 8-15th 2023 including a weekend-visit to a local Church in Transylvania
Venue: Transylvania, Praid, Urbán Andor Reformed Conference Center, Parajd.
Open to: Colleagues in ministry and pastoral care in protestant Churches in Transylvania and The Netherlands.
Costs: €350 Euro for Dutch Participants, excl. travel costs. Restitution of the conference costs may be possible by funding.

Pastors and church workers in both Eastern and Western Europe have to deal with the knock-on effects of

secularization reflected in their local churches. Church attendance is declining, fewer church members are active and younger generations are mostly missing. Pastors face high expectations.

Congregation members expect them to revitalise the church, experiment with new forms and keep in touch with younger generations and new theological insights. Pastors themselves struggle with a strong desire to serve people and be faithful to their vocation. But what is the cost? How can they cope with these expectations? In what way can they nourish themselves and their congregations to not lose hope while facing decline?

This conference is designed to empower our vision and practices. As colleagues from different contexts in Eastern and Western Europe, we begin with a weekend visit in a local church during which we can share our daily practices. Then, the following three days, we take an honest view of the situation we are in, while re-imagining our vision of church and its practices ((studying Jeffrey J.Jones: Facing Decline, Finding Hope) re-read sources (Focus on Biblical Studies of Jonathan Sacks, introduced by prof. dr. Klaas Spronk) and look for ways to refresh our faith identity and spirituality (as a pastor and as a congregation). The program will be a mixture of lectures, group- and panel discussions, paper presentations and creative expressions.

Together we will engage in a process of renewed vision, practical implementation and collegial commitment. Participants who can do so, are kindly invited to present a paper on the topics of the conference as well.

We hope you join us on our journey. Please mark the dates in your agenda. More information and a program outline is available at www.PTHU.nl and via Ries Nieuwkoop: ries.nieuwkoop@gmail.com

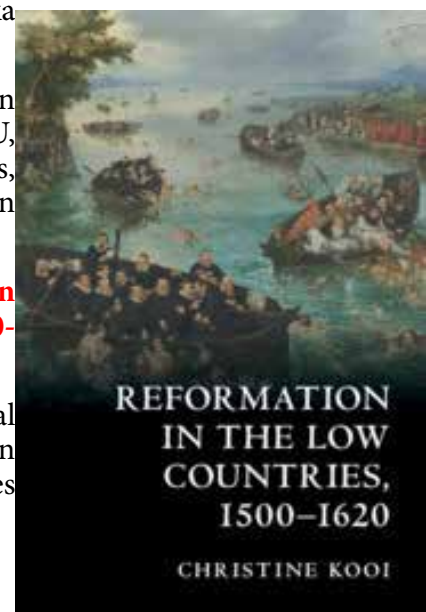
Maximum 15 places are available for the Dutch participants.

The Organizing Committee: ds. Beke Boroka, ds.Pap Ákos, ds.Wim de Jong, ds. Froukje de Hoop, s. Elly van der Meulen, dr. Ciska Stark, ds. Ries Nieuwkoop.

This conference is realized in cooperation with the PTHU, Union of Dutch Ministers, Erlész and the Juhász István Stichting

Christine Kooi Reformation in the Low Countries (1500-1620)

This accessible general history of the Reformation in the Netherlands traces

the key developments in the process of reformation – both Protestant and Catholic – across the whole of the Low Countries during the sixteenth century.

Synthesizing fifty years' worth of scholarly literature, Christine Kooi focuses particularly on the political context of the era: how religious change took place against the integration and disintegration of the Habsburg composite state in the Netherlands. Special attention is given to the Reformation's role in both fomenting and fuelling the Revolt against the Habsburg regime in the later sixteenth century, as well as how it contributed to the formation of the region's two successor states, the Dutch Republic and the Southern Netherlands. Reformation in the Low Countries, 1500-1620 is essential reading for scholars and students of early modern European history, bringing together specialized, contemporary research on the Low Countries in one volume.

Publisher: Cambridge University Press Online ISBN: 97811009072793 --DOI:

<https://doi.org/10.1017/97811009072793>

24 April 2023

A Nemzet Zászlója az Andrássy Úton

A rendezvény idén ötödik éves. 2023. június 4. A rendezvény a zászló és címer napja előtt tiszteleg. Egy 1848 méteres, nemzeti színű, két méter széles zászlót viszünk végig az Andrássy úton, az Operától a Hősök teréig, ahol élő kokárdát formáz.

Idén ez a zászló az Összetartozás Napja okán kiegészül

szül egy négyszáz méteres székely zászlóval is, amely a Hősök terén körbe öleli a piros-fehér-zöld kokárdát, képviselve a külföldi magyarjainkat.

A rendezvény védnöke: FÓTISZTELETŰ TÓKÉS LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR

Az esemény alkalmával egy flashmob keretében, a trianoni diktátum aláírásának időpontjában,

16:32-kor megszólaltatjuk az Összetartozás Békehangjait.

Minden résztvevő a mobiltelefonjával teszi hallhatóvá, a <http://harang.info> oldalon található, két perces harangozás-videó lejátszásával. Ezt a kezdeményezést egy felhívás keretében a világ magyarságára is kiterjesztettük.

Ennek a Hősök terén lesz a központi rendezvénye. Élünk bárhol a Földön, erre a két percre legyünk együtt!

-2023. június 10-CSALÁDI NAP

Wassenaar -- Adalbert College Wassenaar, Deijlerweg 163, 2241 AE Wassenaar. Kapunyitás 10 órakor.

12.30-13.00 Ökumenikus napindító fél-óra () Vezeti Leo Elshout akolitus és Hermán M. János lelképásztor

-KI MIT TUD PETŐFIRŐL?

VETÉLKEDŐ A HOLLANDIAI MAGYAROK CSALÁDI NAPJÁN

A hollandiai magyar iskolák és a cserkészek bemutató foglalkozásai, énektanítás és workshop a Hágai Magyar Énekkarral.

Táncitanítás és táncház a Kárpáten Ensemble vezetésével, szabadtéri játékok, sport kicsiknek és nagyoknak.

Fellép a kecskeméti Lakó Sándor Kamarazenekar

-2023 június 11: A magyar zene ösvényén...”, Hága

Koncert a Hágai Magyar Énekkar és Kecskeméti Lakó Sándor Kamarazenekar közreműködésével.

Mindenkit szeretettel várunk Hágában, a Heilige Familiekerk-ben június 11-én este 19.00-kor! -Kovács Kata

-2023 nek a és Erl

-Ifjús lődő 20. ki [https](https://)

Dr. R 14.00

Pietei Dere Amst bijwo prof.

„A magyar zene ösvényén...”

Koncert a Heilige Familiekerk-ben
Hága, Kamperfoelieplein 29.
Június 11-én, vasárnap este 19.00 órakor

Hágai Magyar Énekkar
Zenei vezető Kovács Katalin

Lakó Sándor Kamarazenekar Kecskemét
Zenei vezető Kulcsár Trika

Közreműködnek hangszeres és énekes szófistáink

A belépés ingyenes, mindenkit szeretettel várunk!
Regisztráció és további információ fiemenekkar@gmail.com

om reden van zijn emeritering afscheid neemt als onderzoeks hoogleraar Vroeg Christendom.

De titel van zijn afscheidsrede luidt:

Motieven om christen te worden in de tweede en derde eeuw.

Deze plechtigheid zal plaatsvinden op vrijdag 23 juni 2023 om 14.00 uur te Utrecht, in de Pieterskerk, Pieterskerkhof 5. Na afloop is er aldaar een receptie tot 17.00 uur.

-Protestáns Hálaadó Istentisztelet – 2023. augusztus 19., Budapest

Az államalapítás ünnepén mi, keresztyének is hálád adunk Istennek, hogy megőrizte és fenntartotta nemzetünket.

-Református Művészeti Intézmények találkozója – 2023. október 6-8., Budapest

2022-ben tíz hazai és határon túli magyar iskola bevonásával megszerveztük a Református Művészeti Iskolák I. Találkozóját. A gyermekek és felkészítő tanáraik számára szervezett gazdag program célja az volt, hogy a földrajzilag egymástól távol eső intézmények megismerhessék egymás művészeti tevékenységét, a gyermekek közösen zenélhessenek, tanulhassanak egymástól, a pedagógusok megoszthassák egymással tapasztalataikat. A teljes hétvégén átívelő találkozó legfontosabb alkalmá a gyermekek koncertje volt, amelyre nyitott alkalomként várta az érdeklődő közönséget is.

-Református Ízek – 2023. ősz

A Református Gasztrokulturális Programok kiemelt célja, hogy összekösse a Kárpát-medencében élő református élelmiszertermelőket és a minőségi élelmiszere vágyó vásárlókat – megismertetve őket egymással, az eseménynek helyet adó régióval és az ottani gyülekezetekkel. Szeretnénk, ha a termelők között szakmai és baráti közösség épülne, melyet közös programokkal is támogatunk.

Elérhető a frissített Bibliapp

<https://reformatus.hu/egyhaziunk/hirek/elerheto-a-frissített-bibliapp/>

A program a két hivatalos bibliafordítás, a napi igemagyarázat, a hitvallások és a hírek mellett ezentúl az új Református Énekeskönyvet is tartalmazza.

NYUGAT-EURÓPAI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK SZÖVETSÉGE

KOLOZSVÁR – 2023. AUGUSZTUS 31. - SZEPTEMBER 3.-- TALÁLKOZÓ ÉS KÖZGYŰLÉS

PROGRAM

A NYUGAT-EURÓPAI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK ÉS A KÁRPÁT-MEDENCEI ANYAEGYHÁZAK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSE

KOLOZSVÁR – 2023. AUGUSZTUS 31. - SZEPTEMBER 3.-- TALÁLKOZÓ ÉS KÖZGYŰLÉS

2023. augusztus 31. csütörtök

14.00 – 16.45 – Érkezés – Regisztráció - Frissítő, kávé

17.00 – 18.00 – Megnyitó - Üdvözlés - Nyitó áhítat

18.00 – 18.45 – A Kolozsvári Protestáns Teológia története – előadás

19:00 – 19:45 – Vacsora

20.00 – 21.00 – Bemutatkozás – Ismerkedés

21:30 – - Kötetlen együttlét, beszélgetés

2023. szeptember 1. péntek

07.30 – 08.30 - Reggeli

08.30 – 09.00 – Áhítat

09.00 – 13.00 - KÖZGYŰLÉS I. RÉSZ

09.00 – 09.30 – Közgyűlés megnyitója, a vendégek köszöntése, elnöki bevezető (Karvansky)

Megemlékezés: Deák Péter (+ 2023), Karsa Botond (+2023)

- Jelenlét számbavétele, napirend, a 2022. évi jegyzőkönyv elfogadása (Jaskó I)

09:30 – 10:30 - Munkaági beszámolók:

Presbiteri Konferencia

EMEIK (Menkéné Pintér Magdi)

Pénztári és pénzügyellenőri beszámolók, felmentés (Varga Pál)

10:30 – 11:00 - Szünet - Frissítő, kávé

11:00 – 13:00 – Külügyi referensek beszámolója: Tölgyesi Ágnes (MEE), Sógor Csaba (MRE)

13:00 – 14:00 - Ebéd

14:30 – 18:30 - KÖZGYŰLÉS II. RÉSZ

14:30 – 16:00 – Dr. Fürjes Zoltán helyettes államtitkár:

16:00 – 16:30 – Szünet - Frissítő, kávé

16:30 – 18:30 – Kerekasztal-beszélgetés – az erdélyi protestáns egyházak püspökeivel -

Az egyházak helyzetéről és a jelen kihívásairól

19:00 – 19:45 - Vacsora

20:00 – 20:30 – Áhítat

21:00 - - Kötetlen együttlét, beszélgetés a szalodában

2023. szeptember 2. szombat

07:30 – 09:00 - Reggeli

09.00 – 09.30 – Áhítat

09:30 – 12:30 - KÖZGYŰLÉS III. RÉSZ

09:30 – 11:00 – Gyülekezeti beszámolók I. rész

11:00 – 11:30 – Szünet - Frissítő, kávé

11:30 – 12:45 – Gyülekezeti beszámolók II. rész

13:00 – 14:00 - Ebéd

14:30 – 16:30 – Városnézés Kolozsváron

16:30 – 17:00 – Frissítő, kávé

17:00 – 18:30 – KÖZGYŰLÉS IV. RÉSZ

– Elnöki beszámoló - Visszatekintés 2020-2023

– Választás 2023

19:00 – 19:45 - Vacsora

20:00 – 20:30 – Áhítat

20:30 – - Kultúrest

Nyilatkozat/Beszámoló előkészítése (Munkacsoport)

2023. szeptember 3. vasárnap

07:30 – 09:00 - Reggeli

09:30 – 10:30 – Kiértékelés, Nyilatkozat/Beszámoló 2023 - ismertetése/elfogadása,

A 2024-es találkozók/közgyűlés helyszíne és időpontja

11:00 – 12:30 - Istentisztelet és úrvacsora a Protestáns Teológia Díszterem

12:30 – 13:30 – Ebéd--13.30 - Búcsúzás, elutazás

A 2023. ÉVI TALÁLKOZÓ ÉS KÖZGYŰLÉS TÁMOGATÓJA:

Kárpátalja

Tőkés László Kárpátalján járt 2023. április 22-én, és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács képviseletében részt vett a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség 33. tisztújító közgyűlésén. Az ukrán rezsim feketelistáján szereplő, önkéntes száműzetésben élő Brenzovics László elnök kényszerű távollétében az érdekvédelmi szervezet Barta József alelnök irányításával tartotta ülését, mintegy 200 területi küldött elszánt és méltóságteljes részvételével. Az elnök a jelentését videoközvetítés útján tartotta meg.

A meghívott vendégek sorában köszöntőbeszédet mondtak – többek között – Tőkés László, az EMNT elnöke, Gál Kinga európai képviselő, a Fidesz alelnöke (videó útján), Zakariás Zoltán, az Erdélyi Magyar Szövetség elnöke, Turos Lóránd szenátor az RMDSZ nevében, Köteles László, a Csemadok – Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség alelnöke, valamint Volodimir Csubirko, a Kárpátaljai Megyei Tanács magyarbarátnak számító elnöke.

Tőkés László beszédében testvéri szolidaritását fejezte ki a kimondhatatlan megpróbáltatásokat szenvedő Ukrajna egész népe, kiváltképpen pedig a kárpátaljai magyarság, Románia állampolgáraként ugyanakkor az ukrainai románok, továbbá a hontalanság útját járó, több milliónyi menekült iránt. Tavalyi kárpátaljai látogatásait felidézve, külön is szólt arról a páratlan testvéri együttérzésről, mely a hábo-

rút szenvedő és az országból elmenekülni kényszerülő ukránok, köztük is pedig a szenvedő magyarok iránti odaadó segítségnyújtásban nyilvánul meg. Jelképes ajándék és erkölcsi támogatás gyanánt mutatta fel és nyújtotta át a közgyűlésnek azt az angol nyelvű becses könyvet, mely *Struggle for survival* (Küzdelem a túlélésért) címen az Európai Emlékezet és Lelkiismeret Platformjának (Platform of European Memory and Conscience) kiadásában röviddel ezelőtt jelent meg Bocskor Andrea európai parlamenti képviselő előszavával, jeles kárpátaljai szerzők tollából, s amely az Ukrajnában élő magyar közösség sanyarú helyzetét és fennmaradásáért vívott harcát mutatja be a nemzetközi nyilvánosság előtt. A Platform, melynek védnöki testületében Tőkés László is helyet foglal, Szilágyi Zsolt romániai vezetőségi tag javaslatára és közreműködésével adta ki a kárpátaljai közösségünk védelmére szolgáló kiadványt.

Az EMNT elnöke abbéli reményét fejezte ki, hogy amikor beköszönt a béke, az ukrán állam felülvizsgálja és módosítani fogja a kisebbségeit súlyosan diszkrimináló kisebbségi, tanügyi és médiatörvényeket, és ezáltal az európai integrációja útjában álló ezen akadályokat is elhárítja. „Távozz tőlem, Sátán!” – idézte a püspök Jézus szavát, aki egyedül készítheti meghátrálásra a háborúskodó ördögi gonoszság sötét erőit. A kárpátaljai magyar közösség legfőbb feladata a szülőföldjén való megmaradás – idézte a KMKSZ nemes célkitűzését, reményét és jókívánságát fejezve ki az iránt, hogy Verecke honfoglaló népe valóban meg fog maradni ősei szállásterületén.

A KMKSZ végezetül megválasztotta tisztségviselőit. Brenzovics László elnök újabb három évre nyerte el a Szövetség maradéktalan bizalmát.

Nagyvárad, 2023. április 24. Tőkés László EMNT-elnök

Továbbra is Brenzovics László a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke

Az ukrán háborús helyzet ellenére a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) április 22-én Beregszászban megtartotta a 33. tisztújító közgyűlését. A kárpátaljai magyarság legnagyobb társadalmi és politikai szövetségének méltóságteljesen megvalósított közgyűlése visszafogott hangnemén érezhető volt, hogy komoly társadalmi feszültségekkel és tragikus ellentétekkel megélt viszonyok között valósul meg.

Az Ukrajnában hazaárulással és szeparatizmussal vádolt, külföldi száműzetésbe kényszerített Brenzovics László elnöki beszámolója is csak online, képernyőn valósulhatott meg. Az elnök köszönetet mondott a KMKSZ tagságának, a több mint harmincezer magyarnak, hogy a háborús viszonyok között és ellenére a helyén maradt és sikerült megvalósítani a kongresszust. A Szövetség eddigi legnagyobb sikerét érte el az önkormányzati választásokon, viszont kiemelte a

KMKSZ és annak alapítványai elleni házkutatásokat, hatósági zaklatásokat. Ennek ellenére továbbra azon is dolgoznak, hogy a beteg, rászoruló embereknek a mostaninál nagyobb támogatást juttathassanak.

Sajnálatosnak nevezte, hogy az ukrán szervek a háborús viszonyok ellenére erőteljesen igyekeznek szűkíteni oktatási, nyelvi jogainkat. Az elnök egyúttal megköszönte az anyaország és a Kárpát-medence magyarságának szolidaritását.

A vendégek közül elsőként Tőkés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke köszöntötte a közgyűlést, kifejezve az erdélyi magyarság szolidaritását a kárpátaljai magyar közösség és Ukrajna egész népe, nem kevésbé az Ukrajnában élő román közösség iránt, akiknek az ügyét szintén igyekeznek felvállalni.

Online kapcsolaton keresztül köszöntötte a közgyűlést Gál Kinga, a Fidesz alelnöke, európai parlamenti képviselő. Kijelentette: „Magyarország történelmének legnagyobb volumenű humanitárius segítségét nyújtja Ukrajnának, kiemelten Kárpátaljának.

Elfogadhatatlan, hogy miközben az ukrán magyarok is kiveszik részüket a honvédő háborúból, a háttérben a nemzeti kisebbségek jogainak csorbítása folyik”.

Ugyancsak internetkapcsolaton keresztül volt jelen a kárpátaljai Bocskor Andrea európai parlamenti képviselő, aki sajnálatosnak nevezte, hogy „Ukrajna úgy tűnik, inkább a kisebbségi jogok lebontásán dolgozott, amely bebetonozná az országban élő nemzeti kisebbségek jogfosztását. Teszik ezt mindannak ellenére, hogy a kisebbségek védelme az Európai Unió egyik csatlakozási feltétele”.

Turos Lóránd Szatmár megyei szenátor, a román szenátus RMDSZ-es frakcióvezetője, pártelnöke Kelemen Hunor rövid üzenetét és jókívánságát hozta: Számíthatnak ráink!

Zakariás Zoltán, az Erdélyi Magyar Szövetség elnöke, a román parlament alsóházának képviselője elmondta, hogy megtették feladatukat. „Úgy gondolom, hogy szükségünk van nekünk, külföldi magyar közösségeknek az együttérző bátorításra.”

Köteles László, a Csemadok országos alelnöke a felvidéki magyarság üzenetét tolmácsolta. Elmondta: „Kárpátaljai magyar barátaink most támogatásra szorulnak, és ezt a támogatást, gondolom, nemcsak a Csemadok, nemcsak a szlovákiai magyarság, hanem minden egyes jóérezésű ember nevében felajánlhatom.”

Volodimir Csubirko, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke beszéde elején néhány szót magyarul is elmondott, ezzel is hangsúlyozva, hogy támogatja a kárpátaljai magyarokat. „Hálásak vagyunk Istennek azért, hogy Kárpátalján béke van. Jelenleg több mint negyvenezer kárpátaljai harcol keleten államunkért...”

„Az európai értékek része a nemzeti kisebbségek tisztelete, sajnos a mi politikusaink között akadnak, akik úgy akarnak politikai tőkét kovácsolni, hogy kiélezzik a nemzetiségi kérdést. Ez nem helyes. Így nem lehet eljutni Európába. Kárpátalja – mondhatjuk – egy nagy virágcsokor, amelyben a magyarok a legszebb virág” – hangsúlyozta Csubirko, kiemelve, hogy Kárpátalja lesz a híd, amelyen át az ukrán nép eljuthat a civilizált világba.

Orosz Ildikó, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke az ukrán oktatási rendszer átalakításáról beszélt, illetve ismertette a munkatársaival együtt kidolgozott koncepciót. Ennek keretében alternatívaként létre akarnak hozni egy magánliceumi hálózatot, hogy minden magyar gyereknek legyen lehetősége anyanyelvén tanulni.

Zubánics László, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség elnöke összegezve az elmúlt esztendő tanulságait, kiemelte, hogy a magyar kérdések megoldásában a két magyar szervezet és főleg vezetőik együtt tudtak működni.

Az elnök a tisztújítás kapcsán önkritikusan megjegyezte: „Két éve nem tartózkodom otthon, nyilvánvaló, hogy ilyen körülmények között a feladatot tökéletesen ellátni nem lehet. A döntés csakis az önöké és nem azoké, akik ezt a helyzetet létrehozták.”

Végül a közgyűlés, a kárpátaljai gyakorlatnak megfelelően nyílt szavazással, egyhangúlag megválasztotta újabb három évre Brenzovics Lászlót a KMKSZ elnökévé.

A közgyűlés végén Milován Sándor tiszteletbeli elnök a két újráválasztott alelnökkel együtt hűségdíjjal mondott köszönetet a több évtizedes szolgálatukért a Szövetség tisztségviselőinek.

A kongresszus ünnepélyes megvalósításánál is érezhető volt, hogy az országban háború zajlik. A magánbeszélgetésekben a visszafogottság, a kimondatlan feszültség volt érezhető. A termet uraló képernyőnek az 1848-as 12 pontot bevezető „Legyen béke, szabadság és egyetértés!” sorai alatt az ukrán és magyar színek együtt lobogtak, de a résztvevők többségét nők, vagy már nem katonaköteles idősebb férfiak alkották, akiket nem fenyegetett egy esetleges katonai bevonulás.

Szilágyi/Felvidék.ma -2023.04.24.

Kárpát-hazai önismereti percek

Szétkáromkodott ország vagy nyelvvel is védelmezett haza?

A Kárpát-haza sokkal több, mint ország. Nyelvcsalád, édes anyanyelv, romlástól óvandó beszédkultúra. Június 4. kicsit odébb még, de a történelem nagyon is bennünk van. Duray Miklós felvidéki gondolkodása azért is közel áll hozzám, mert a trianoni békediktátum által szétdarabolt országnyi hazában délvidéki gyökereim is tápláltak Budapesten. És a határon túli vagy kárpát-medencei beszűkített fogalomhasználat ellen állandóan tiltakozó belső hangom valósággal feldalolt az égre, amikor először olvastam, hallottam a hamisítatlan Duray-fogalmat: KÁRPÁT-HAZA. Ez az, igen! Rögtön rárezonált bennem az évek óta hordozott felismerés: a haza mindig több, mint az ország. Ez a felismerés íratta velem is ilyen témájú cikkeimet a kolozsvári agnusradio.ro-n. S a szocialista rendszer vezércsele, pszichodiktátuma is hozzájárult ahhoz, hogy amikor 1974-ban 3 hónapot töltöttem egy keze-lőszobában Latinovits Zoltánnal a Pertorini Rezső-féle sárga házban, s ott a színészkirály újra és újra szívemre kötötte: „Tiszikém, az ország lehet barna, vörös, sárga vagy fekete, de a haza mindig piros-fehér-zöld!”. Véremmé szervesültek ezek a szavak. Ezért fáj mérhetetlenül, poszt-trianoni valós sajdulással, amikor lép-ten-nyomon tapasztalom azt a nyelvi züllést, ami nem csak Eszterházy Pétertől kapott irodalmi látletet, hanem ott van mindenütt. Mint a zsarnokság korábban évtizedeken át. És lepusztít mindent, amit csak lehet. Emberi kapcsolatokat, gondolkodás szintet. Két okból szoktam volt külföldre menni: mert a Lajtától Nyugatra a szembejövő ember nem veszi sértésnek, ha ráköszönök, még mosoly is kitelik tőle válaszképpen. Meg azért is elmegyek más nyelvet beszélők közé, hogy legalább pár napig, egy-két hétig ne kelljen hallani a káromkodásözönt, 24 órában a buszon és a boltban, s létezésünk szinte valamennyi terében. Talán a templomok jelentenek még zöld nyelvi szigeteket, meg az orvosi várók, az intenzív osztályok, s a kihallgató szobák...

A VÉDELMEZTETETT MAGYAR NYELV

Vagyis
A' Deskság mennyire feükségesvoltírólváló
KETTŐS-BESZÉLGETÉS.
Bevezető szöveg.

BÉTSBEN,
Hummel Dávidnál. 1790.

Nyelvi züllés ellen összmagyar összefogás. Káromkodós néppé lettünk. Nyilván nem mindenki, hiszen kétségtelen, hogy a belső igény, a szív és a lélek indulatainak minősége termi meg a szavak leselejtező szitok erejét vagy kulturált kreativitását. Hol van már Lőrincze Lajos tanár úr és tanítványainak nyelvvédő, nyelvművelő, tehát hazavédelmező, kultúra oltalmazó műsorfolyama a rádióból? Helyette kaptunk internetzsargont és olyan szennyözönt a facebookon és más felületeken, amire gondolni sem mertünk korábban. Hozzá nem értő okoskodók gátlástalan hada köpdősődik a kommentekben. Fortyog a net. Márpedig ha ilyen nyilvános és magánjellegű nyelvpusztítás folyik, ennek a mindenki mindenki ellensége, farkasa, viparája, hiénája közdráma lesz a vége. És iskolai gyilkolászások, megfélemlítéssel és bosszúval zsarolt emberi kapcsolattörések, társulás-foszlányok om-lanak majd ránk, jövőnkre, mint a földrengésben és a háborúban kacatként leomló falak, épületek. Hogy mit kellene tenni? Együtt a médiában, az iskolában? Nem tanácsadást, hanem cikket írok, de engedtessek meg ennyi: kifejezett nyelvvédő órákkal, programokkal, kommunikációs gyakorlatokkal, pozitív, sokrétű élménykultúrára ösztönző oktatással, vesenyekkel, szavalással és énekléssel, templommal és médiaműsorokkal... A jót még jobban téve. Azaz komplex és átfogó nemzeti nyelvvédő, honvédő stratégia kellene. Ha még nem késtünk végzetesen el...

S itt fordulok rá Duray, Széchenyi nyelvörző élet-szemléletére, Kölcsey Parainesisével, Kármán József A nemzet csinosodása, Báróczi Sándor strázsames-ter Bécsben 1790-ben kiadott A védelmezett magyar nyelv röpiratára. Ezek a nyelvi honvédelem meglepően tudatos eszközeiként láttak napvilágot a reformkor hajnalán és virágkorában, 1790-től. Haza és nyelv lett összekötő, közös tartalmuk. Önismereti percekre belapozunk a röpiratba.

Báróczi kereste és meg is találta a hídeltet. Ebből indul ki: „Hidd meg barátom, hogy öltözet, haza, nyelv, vallás és szentimentum (érzelem) az a lánc, mely öszve szokott bennünket kötni”. Levélfegyvernek szánta röpiratát, s az valóban azzá is lett. A védelmezett magyar nyelvet a latin, a deák nyelv és a német szorosságából akarta kioldani. Nyelvprogramja egyben óhatatlanul politikai program is lett. Azért nem adhatták ki, csak egyszer, mivel jól működött a bécsi cenzúra és titkosrendőrség. Megfogalmazása Bécsnek mégis időzített bomba volt: Nálunk nélkül végeznek rólunk. Ami aztán Széchenyi Hunnia című művében már így fogalmazódik át: „Semmit rólunk nálunk nélkül”.

Érdekes, hogy Báróczi röpiratában milyen fontos szerepet tulajdonított a magyar nyelv szabadságharcában a kálvinizmusnak. Hadd idézzük pár mondatát a Biblia és a tudomány, illetve a nyelv és a nemzeti önbecsülés összefüggésében: „Mármost kérdezd a kálvinista gyermektől, ki magyarul tanulta leckéjét: hogy vagyon fiam, a második parancsolat? Mondd el nékem. A fejemet teszem reá, hogy majd azt fogja mondani: Ne csinálj te magadnak faragott képet, és semminemű hasonlatosságot... A kálvinisták mind magyarul tanulják keresztényi leckéjüket, úgy hogy egész Magyarországon, minden religión való község a kálvinistákét magyar vallásnak nevezi. Márpedig ha még a kálvinista vallást is úgy lehet magyarul mind megtanulni, mind védelmezni, hogy a legortodoxusabb pápista sem vetheti ki sarkából, annyival is inkább nem lehet attól tartani, hogy az a hit, mely mellett az igazság is fegyverkezik, a nyelv miatt valaha . fogyatkozást szenvedjen”? Hit, hitigazság magyarul. **Írta Dr. Békefy Lajos**

Megbírságotlák a nagykárolyi önkormányzatot a Kölcsey-szobor felirata miatt

Kovács Jenő polgármester megerősítette az MTI-nek az elsőként a román nacionalista sajtóban megjelent hírt, miszerint a Szatmár megyei művelődési igazgatóság megbírságotlák a nagykárolyi polgármesteri hivatalt a két hete felállított Kölcsey-szobor felirata miatt.

A bukaresti kultuszminisztérium megyei kirendeltsége tízezer lejes (kétezer eurós) bírságot rótt ki a Szatmár megyei kisváros elöljáróságára, kifogásolva, hogy az emlékművön csupán magyar felirat szerepel, román nem. A Kölcsey Ferenc nagykarolyi ülőszobra mellett felállított klasszicista, csonka oszlop talapzatán a költő nevén kívül a Himnusz harmadik sora – „Nyújts feléje védő kart” – szerepel feliratként az Erkel Ferenc zeneművéből származó kottarészlettel együtt.

Az RMDSZ-es polgármester az MTI-nek elmondta: a felíratra nem kértek külön engedélyt az illetékes hatóságtól, mivel az emlékművet készítő Győrfi Lajos szobrászművész úgy tudta: eredeti kéziratból vett idézet esetén nem szükséges fordítás. Az elöljáró közölte, hogy bíróságon támadja meg a büntetést, mivel a városvezetés jóhiszeműen járt el, senki érzékenységét nem akarta sérteni. Ezzel egy időben a romániai közteri emlékműveket jóváhagyó országos bizottsághoz fordul a helyzet és a jogszabályi környezet tisztázása végett, és ha a bukaresti grémium kéri, a talapzat másik oldalán megjelentetik a szöveg román fordítását. „Odaírjuk románul is, hogy tudják a román testvérek is, miről szól a magyar himnusz. Semmi gondot nem látok ebben, sőt” – mondta Kovács Jenő. Ez azért nem pont így van, ugyanis a Himnusznak egyetlen, könyvben is publikált román fordítása ismert, a marosvásárhelyi költő, műfordító Csata Ernő munkája, aki az ominózus sort így ültette át: „Întinde-i brațul tău chiar” – ami kevesebbet mond az eredetinel. Az interneten kering egy román nyelvű ismertető a magyar himnusztól, abban az „Întinde asupra-i braț păzitor” a román verziója a „Nyújts feléje védő kart” sornak, ami a Csataénál pontosabbnak és kifejezőbbnek, sőt költőibbnek tűnik, de alája írták, hogy ez „nem hivatalos fordítás”. Mintha legalábbis egy versnek létezne hivatalos fordítása...

A román média máris úgy állította be, hogy akár el is távolíthatják a helyéről az emlékművet, ha nem válik törvényessé a felíratkozás. Erre Kovács Jenő így reagált: „Én már mindent el tudok képzelni, csak azt nem, hogy ennek a szobornak valami baja legyen.” Hozzátette, hogy a szoborkompozíciót csak érvényes bírósági végzés nyomán lehetne eltávolítani, és azt a polgármesteri hivatalnak kellene végrehajtania. (A szobordöntés amúgy nem lenne előzménytelen Nagykarolyban, hiszen a városban egykor már állt szobra Kölcseynek: Kallós Ede monumentális alkotását 1897-ben avatták fel a Károlyi-kastély kertjében. 1920-ban a város Romániához került, s a költő szobrát először 1933-ban, majd pedig 1934-ben is megrongálták, a második alkalommal le is fűrészelték és elvitték a fejét, aminek nyomán a román hatóság a megcsonkított bronztestet feldaraboltatta és beolvasztatta.

Kovács elmondta még: a Szatmár megyei művelődési igazgatóság feljelentés nyomán bírságolt, ugyanaz a nagykarolyi magánszemély tett panaszt, aki a szoboravató alatti román ellentüntetést is szervezte. Az illető 15 éve mindenért feljelenti az ügyészségen a nagyká-

rolyi magyar polgármestert. A feljelentő amúgy a Kölcsey-szobor alatti talapzatot is kifogásolta, mivel az nem csiszolt kő, hanem sziklából kiszakított kőzetre emlékeztet – a feljelentő szerint az alkotó ezzel Trianonra és az elszakított nemzetrészekre akart utalni. Kovács Jenő polgármester nevetségesnek nevezte a vádat. A román sajtó egy része azt írta, hogy az ülőszobornak a jóváhagyott tervek szerint a földön kéne lennie, nem pedig a jelenlegi kőtalapzaton.

„Mindenkire arra biztatok, hogy legyen türelmes, ne vegyük fel a kesztyűt, amit ránk akarnak húzni, ne veszekedjünk, vitatkozzunk. Megpróbáljuk ezt úri módon kezelni” – üzent a közvéleménynek Nagykaroly RMDSZ-es elöljárója.

Kölcsey Ferenc szobra, amelyet április 12-én avattak fel, azért keltett szinte egyhangú szélsőnationalista felhorgadást az amúgy is magyarellenes politikai közbeszédben és sajtóban, mert az avatásán megjelent és beszédet mondott Novák Katalin magyar köztársasági elnök is, aki úgymond magánlátogatáson ugrott át a közeli határon a Szatmár megyei kisvárosba. Az avatóünnepséget más városokból érkezett román szélsőségesek igyekeztek megzavarni, arcátlan és ízléstelen fellépésük nagyobb visszhangot keltett a médiában, mint maga a felemelő közművelődési aktus, azaz a szoborállítás ténye. Az *Agerpres* román állami hírügynökség magyar szerkesztői is ezzel a címmel számoltak be az eseményről: „Kifütyülték Nagykarolyba érkezésekor Novák Katalin magyar köztársasági elnököt”. Sőt mit több, akadt magyar nyelvű sajtóorgánium is, amelyik egyenesen a magyarországi vendégeknek és a nagykarolyi magyarságnak rótt fel a román ultrák randalírozását. „Tényleg fontosabb Novák Katalin személyi kultuszának építése, mint az erdélyi román–magyar viszony normalitása?” – ezen sunyi cím alatt igyekezett egy hosszú cikkben elkövetőnek beállítani az áldozatot a Transtelex.ro nevű kolozsvári Soros-portál szerzője...

Ehir.ro/MTI, 2023.04. 24.

Pihál György: Újra szobroznak

Tízezer lej (762 ezer forint) bírságot rótt ki a romániai Nagykároly polgármesteri hivatalára a Szatmár megyei művelődési igazgatóság, amiért a nemrég felállított Kölcsey-szobron csupán magyar felirat olvasható, román nem. (A költő nevének kívül egy Himnusz-sor – „Nyújts feléje védő kart” – szerepel feliratként az Erkel-kottarészlettel együtt.)

Kovács Jenő polgármester elmondta: Győrfi Lajos szobrász úgy tudta, eredeti kéziratból vett idézetnél nem szükséges a fordítás. Ám ha a román hivatalosság kéri, a talapzat másik oldalán megjelentetik majd a román fordítást. Mellesleg ugyanaz a személy tett feljelentést, aki a szoboravató alatti román ellentüntetést szervezte.

Az illető még a szobortalapzatot is kifogásolta, mondván, sziklából kiszakított kőzetre emlékeztet, az pedig nyilván Trianonra és az elszakított nemzetrészekre akar utalni.

A feljelentő engem a korábbi bukaresti külügyi szóvivőre, bizonyos Paul Ciocoiura emlékeztet, aki pár éve kijelentette, több vezető magyar politikusnak provokatív a hozzáállása a román néppel és annak történelmével szemben; megkérdőjelezi a világháborúk után felépített európai jogrendet, holott az a stabilitást és biztonságot garantálja a térségben.

Kár, hogy nem részletezte, milyen stabilitást és biztonságot garantált a Trianonban „felépített európai jogrend”. Mi maradt meg a győztesek által ösz-

szetákolt Kelet-Közép-Európából? A szanaszét szakadt „Jugoszlávia”? A viccnek is gyenge „Csehszlovákia”? Az ötször gazdát cserélt Kárpátalja? A trianoni katyvaszból egyedül a kétszeresére hizlalt, lelkiismeret-furdalt, szobormolesztáló Nagy-Románia maradt meg. Bravó, Clemenceau!

Borítókép: Novák Katalin köztársasági elnök Kölcsey Ferenc szobrának átadásán a partiumi Nagykárolyban 2023. április 12-én. (Fotó: MTI/Czeglédi Zsolt)

A Szekuritáté karmaiban: Gazda József élettörténete az elnyomó kommunista rendszerről

Miért is életem? a címe Gazda József háromszéki író legújabb kötetének, amelyben többek között 900 oldalas szekus dossziéja alapján idézte fel az életét. Az 1950-es évek végétől Székelykocsárdon, Nagyenyeden és több évtizeden át Kovásznán magyar szakos tanárként dolgozó szerző pedagógusi pályája mellett szer-teágazó írói és művelődésszervezői munkát is folytattott. Az 1956-os magyar forradalom idején került a Szekuritáté célkeresztjébe, de megúsza letartóztatását. A kommunista titkosszolgálat által összeállított iratcsomó tanulsága szerint 1989 decemberéig megfigyelés alatt állt. A kommunista elnyomást megörökítő könyv kapcsán beszélgettünk.

– A kézhez kapott szekus dossziéjának első bejegyzése 1957-ből származik, holott az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc idején magyar szakos diák-

ként már megfigyelték. Mi történt a korábbi „terhelő bizonyítékokkal”?

– 1956 őszén a csodával határos módon megúsztam a letartóztatásom. Korábban Kelemen Lajos bácsival többször bejártuk a Házsongárdi temetőt, így az évfolyamról én ismertem a legjobban neves alkotóink sírjait. 1956 őszén, a forradalom leverésekor 4-5 korszorúval indultunk el, hogy meglátogassuk Dsida Jenő és más jeles költők, írók sírját. Észrevettük, hogy a magyar szakos diákok csoportja egyre duzzad és tömeggé válik. Én vezettem a társaságot, sorra jártuk a sírokat. Hervay Gizella a fülembé súgta, hogy Józsa Béla sírját is látogassuk meg, nehogy baj legyen a felvonulásból. A végén félni kezdtem, ezért kivezettem a tömeget a kijárat felé, Szentgyörgyi István színművész sírjához. Elmondtam egy beszédet a halottak napjáról, és arra kértem a jelenlévőket, hogy egy perc néma csenddel adózzunk új halottaink emléke előtt. A magyar szabadságharcban elhunyt áldozatokra gondoltam. Utána felkértem az embereket, hogy mindenki menjen haza. Akkor egy emlékezetes dolog történt: valakik behúztak egy bokorba, bundás sapkát nyomtak a fejembe, nagykabátot tettek a vállamra és a fülembé súgták, azonnal tűnjek el, mert körbe vagyunk véve szekusokkal. Le fognak tartóztatni.

– Hogyan úszta meg a későbbi kihallgatásokat, az erdélyi ötvenhatosok ellen indított embervadászatot?

– Később tudtam meg, mivel magyarázható, hogy futni hagytak. Egy nálam 4-5 évvel idősebb fiatalember, Szász Jancsi – az egyetem KISZ-titkára –, üzent nekem, ne beszéljek többé 1956-ról, mert a dossziémat elégette. Soha nem tudtam megköszönni neki, mert külföldre disszidált. Nagy valószínűséggel, amikor egyedül maradt a szobában, ahol a dossziékat tárolták, az enyémet kivette, mert valamiért szimpatikus voltam számára. Tény, hogy az 1957-től induló új dossziémban egyetlen szó sincs az 1956-os tevékenységemről, pedig tizenvalahány napon át órákra sem jártam. A könyvtár rádióján követtem az eseményeket, és a szünetekben mindenről beszámoltam negyedéves évfolyamtársaimnak. Kizárt dolog, hogy ezekről ne készítettek volna jelentést.

– 1957 tavaszán kezdődtek el a szekuritációs kihallgatások és letartóztatások. Hogyan sikerült megúsznia ezt az időszakot?

– Az egyetemen sorra tartották a Kádár-kormányt köszöntő és a Nagy Imre-kormányt elítélő gyűléseket. Rákonyököltünk a padra, lesütöttük a szemünket, és nem szóltunk egy szót sem. Közben kirúgtak a KISZ-ből, és a többi tanulóársamat arra kényszerítették, hogy nyilvánosan ítéljék el magatartásomat. Az egyetemi gyűléseket követően megjelentek a szekuritációs tiszték és kihívtak órákról. Szerencsére csak az a vád fogalmazódott meg ellenem, hogy fekete szalagot osztogattam évfolyamtársaimnak. Valakitől kaptam, hogy osszam szét a diákok között. Mivel román kihallgatótiszték foglalkoztak velünk, azzal mentege-

tőztem, halottak napja körül Székelyföldön szokás, hogy mindenki kitűz a ruhájára egy fekete szalagot. Kimagyaráztam, hogy az üzletben egy olcsó karikára akadtam és megvásároltam, hogy ne menjen mindenki egy-egy darab szalagért boltba.

– Elhitték?

– Fogást akartak keresni rajtam, ezért újabb és újabb kérdéseket tettek fel. Rám akarták bizonyítani, hogy piros-fehér-zöld szalagokat is osztogattam, ami viszont nem volt igaz, ezért határozottan tagadtam. Valószínűleg nem volt elég bizonyíték ellenem, hogy letartóztassanak, így megúsztam, de szekuritációs dossziém tanúsága szerint a megfigyelésem 1989 decemberéig folytatódott.

– Már egyetemista korában közölt erdélyi lapokban. Miért nem sikerült bekerülnie főállásba egy szerkesztőségbe?

– Az egyetem éve alatt arra számítottam, hogy szerkesztőségben fogok dolgozni, tudatosan erre készültem. Emiatt nem akartam próbatanításra és pedagógiai szakvizsgára jelentkezni, de a pedagógiai gyakorlatvezető tanárnő meggyőzött, tegyem le a vizsgát. Mint ha érezte volna, hogy később szükségem lesz rá. Neki lett igaz, mert a pártnál elutasították Balogh Edgár és Sütő András kérését, hogy a Korunkhoz, illetve a marosvásárhelyi Új Élet elődjéhez, a Művészet című folyóirathoz szerződjek. Kiderült, hogy a kommunista párt szempontjából teljesen megbízhatatlan vagyok, aki főállásban nem dolgozhat sajtóban. Utólag nem bántam meg, nagyon megszerettem a tanári pályát. Magyar szakos tanárként magasabb feladatnak tartottam Balassi Bálintot tanítani, mint szerkesztőségben dolgozni.

– Ha nem lehetett hivatásos újságíró, a párt miért gondolta azt, hogy tanárként kevesebbet „árthat”? – Erről is van egy történetem. Friss diplomás tanárként a Magyar Autonóm Tartományba kértem a kihelyezésem egy olyan településre, amelyet érint vonatjárat. Ezt azzal indokoltam, hogy szabadidőmben sokat szeretnék utazni, mert művészeti írásokat közlök erdélyi lapokban. Marosvásárhelyen, a Kultúrpalota nagytermében gyűlt össze az összes végzős, aki a különböző szakokról az autonóm tartományba kérte kihelyezését. Voltunk legalább kétszázötvenen. Egy Dévai nevű főtanfelügyelő köszöntött bennünket, majd a beszéde végén azt mondta: tudjuk, hogy önök között vannak olyanok is, mint Gazda József, de gondunk lesz rá, hogy meghúzza magát és végezze a dolgát, ha a tanügyben akar maradni. Egyértelmű figyelmeztetés volt, hogy tanárként minden lépésemet figyelik.

– 2009-ben vette kézbe szekus dossziéját. Milyen volt a szembesülés a több évtizednyi megfigyeléssel?

– Kilencszáz oldalnyi megfigyelési anyagot kaptam kézhez. A szöveg többsége kézírással készült, kisebb része írógéppel. A jelentések az életem minden területére kiterjedtek: kinek mit mondtam a tanárban,

miről beszéltem barátokkal, ismerősökkel. Nagyon sok besúgó jelentett rólam, de csupán egyetlen személy azonosságát fedték fel, egy lelkipásztort, aki a Szilágyságból került hozzánk Háromszékre. Több színdarabot, pódiumműsort rendeztem a diákjaimnak, amelyekkel mintegy hatszáz előadást tartottunk Erdélyben. Mindenhol jelentettek rólam. Például a vonaton, utazás közben miről tárgyalok a gyerekekkel. Amikor felléptünk Kalotaszegen, kiderült, hogy a Szekuritáté utólag behívta a szülőket, akik elszállásoltak bennünket, vagy csak egyszerűen elbeszélgettem velük.

– Megpróbálták beszervezni?

– Volt két sikertelen próbálkozásuk. 1970-ben hosszúságos kilincselés után jutottunk először útlevelelhez a feleségemmel. Úgy adták kézbe az útlevelet, hogy amikor visszatérek, számoljak be arról, kivel találkoztam. Oldalas beszámolót készítettem, de rövid idő múlva mégis behívtak a kovásznai rendőrségre. Meglepő módon a tiszt nem a külföldi utazásunkról faggatott, hanem kollégáimról, különösképpen két tanártársamról, akiket szintén figyelhettek. Amikor a rendőrségről kijöttem, a szálloda halljából felhívtam telefonon a két kollégát, és elmondtam nekik, hogy felőlük faggatott a tiszt, hadd hallják a lehallgatók, mennyire megbízhatatlan vagyok. Később egy újabb kísérletet tettek a beszervezésemre, de olyan lelkiállapotban voltam, hogy elkezdtem emelt hangon méltatlankodni: mit gondolnak, van időm arra, hogy a szünetekben tanárkollégáim pletykáit hallgassam, amikor temérdek füzetet kell javítsak, meg egyéb elfoglaltságaim vannak? Valószínűleg fontos voltam nekik, mert a tiszt a dossziém lapjain magyarázkodik, miért nem sikerült a beszervezésem. Találtam egy ajánló papírt is, amiben az állt, hogy köztisztviselőként álló ember vagyok, tehát jó lennék besúgónak. A szeku logikája szerint, akit az emberek tisztelnek, az alkalmas arra, hogy elárulja és hátba döfje tisztelőit. Próbáltak besúgói dossziét fabrikálni a nevemre, de a Szekuritáté Irattárát Vizsgáló Országos Tanács (CNSAS) igazolást állított ki, hogy nem voltam besúgó.

– Tanárként nagyon sok emberrel készített interjút, figyelemmel követte a hazai képzőművészeti életet, diákszínjátszást szervezett. Az évek során találtak-e indokot, amivel letartóztathatták volna? – A szekus dossziém tanúsága szerint kezdő tanárként a Nagy Albert-műteremben elmondtam Illyés Gyula Bartók című versét. A dossziében az áll, hogy papírdarabkáról olvastam fel. Illyés Gyula is be volt tiltva Erdélyben, ezért a szekus tiszt eligazító szövege szerint meg kell találni a papírlapot a verssel, ami elegendő bizonyíték arra, hogy tiltott irodalom terjesztéséért eljárást indítsanak ellenem, és kirúgjanak a tanügyből. Nem tudom, hogy keresték-e, de biztosan nem találták meg. Egyetlen alkalommal tartóztattak le 1986-ban a Csánigó földön, amikor egy idős emberrel készítettem interjút. Betuszkoltak egy kocsihoz és beszállítottak Bákóba. A kihallgatótiszt mellett megjelent egy verőlegény is,

de szerencsés módon a verést megúsztam, és pár óra múlva szabadon engedtek.

Makkay József • Erdélyi Napló, 2023. április 19.,

Ahol kitapintható Temesvár szellemisége: újraszentelték a felújított Szent György-székesegyházat

„Ez az a nap, amelyet Isten adott, hogy örvendezzünk és vigadjunk benne” – hangzott el a temesvári Szent György-székesegyház szombati újraszentelésén. A több mint 250 éves dóm történetének legátfogóbb külső és belső felújítását lezáró ünnepi eseményen Dominic Fritz polgármester úgy fogalmazott, a székesegyház az a hely, ahol kitapintható Temesvár igazi szellemisége.

A Szent György-székesegyház felújítási munkálatainak megáldását övező liturgikus program már április 13-án elkezdődött. Az ünnepi eseménysorozat csúcspontját azonban a szombati pontifikális szentmise jelentette, amelynek főcelebránsa Miguel Maury Buendía érsek, Románia és a Moldovai Köztársaság (hamarosan távozó) apostoli nunciusa volt. Az eucharisztikus ünnepségen mintegy húsz érsek, püspök és küldött vett részt az ország különböző római katolikus és görögkatolikus egyházmegyéjéből, valamint külföldről. Természetesen köztük volt a „házigazda”, Pál József Csaba temesvári megyés püspök is. A szentmise helyszíni beszámolók szerint több száz hívő vett részt, sokat a templom előtt, kivetítőn követték figyelemmel a történéseket.

A szombati ünnepen Nikola Lauš püspöki irodaigazgató úgy fogalmazott, „ez az a nap, amelyet Isten adott, hogy örvendezzünk és vigadjunk benne”. „Csak isteni segítséggel, az Úr akaratából csodálhatjuk most a felújítási munkálatok eredményét, ez az Ő ajándéka” – tette hozzá az egyházi képviselő. Felidézte: 2017-ben, amikor aláírták a támogatási szerződést, még minden csupán merész álomnak tűnt, de megérte a várakozást, az áldozathozatalt, a rengeteg, váratlanul felmerülő akadály ellenére. „Mindent köszönünk Istennek” – mondta a Tion.ro beszámolója szerint Nikola Lauš. A püspöki irodaigazgató „világi” oldalon legfőképp a nyugati fejlesztési régió képviselőinek mondott köszönetet – ezen keresztül hívták le a munkálatok javarészt fedező európai uniós támogatást –, de az állami hatóságoknak,

Dominic Fritz polgármester óriási személyes örömeinek nevezte a megvalósítást. Felidézte: pontosan 20 évvel ezelőtt, amikor németországi önkéntesként frissen érkezett Romániába, már részt vett első szentmiséjén a székesegyházban. „Eleinte csak a német részeket értettem, aztán lassacskán a román nyelvű prédikációt is. Megértettem, hogy ez az épület nem csupán egy emblemikus műemléke Temesvárnak – amely valószínűleg a leginkább fotózott célpontja a városnak –, hanem egy olyan hely, ahol tapinthatóvá válik Temesvár szellemisége, az a néma lelkiület, amelyről sokszor

nem tudjuk, hol található” – nyilatkozta a 2020-ban a Mentsétek meg Romániát Szövetség (USR) színeiben megválasztott elöljáró. Hozzátette: a dómban érezhetően megélhetjük ezt a szellemiséget, ott, ahol a római katolikusok több nyelvet beszélnek, együtt imádkoznak, és ahol a más vallású keresztények is találkoznak, ahová különböző országokból érkezett emberek is betérnek, és elkápráztatja őket a hely szépsége és szellemisége. Szerinte az a tény, hogy a székesegyházat nagyrészt uniós forrásokból újjátották fel, megerősíti az európaiságban és kereszténységben vetett hitét, miszerint minden ember számít, és hogy a különbözőségünk egyesíthet minket.

Vasárnap Szent György, a székesegyház és a székeskáptalan védőszentjének ünnepén, a székesegyház búcsúünnepén 11 órakor Pál József Csaba megyés püspök pontifikális szentmisét mutat be három nyelven a dómban. Amint arról beszámoltunk, a még Martin Roos megyés püspök kezdeményezésére indult temesvári beruházásnak két pillére volt: az épület tetőzetének, külső homlokzatának, belső tereinek a felújítása és a berendezés restaurálása. A fő anyagi forrást az Európai Unió Regionális Operatív Programja (2014-2020) biztosította: a munkálatokra vonatkozó szerződések összértéke 16 460 849,60 lej volt (áfa nélkül), amelyből 16 118 710,41 lej EU-s hozzájárulás, 342 139,19 lej pedig a Temesvári Római Katolikus Egyházmegye saját hozzájárulása. „A dóm mindenkié” – Négy évig húzódó felújítás után szombaton újrászentelik a temesvári székesegyházat „Ez a több mint 250 éves székesegyház, amely a temesvári egyházmegye központja és szíve, nem csupán a katolikusoké, hanem mindenkié, Temesvár lakosaié, és találkozási pont minden jóakarátú ember számára” – nyilatkozta Pál József Csaba püspök. Ugyanakkor az egyházmegye saját forrásokból, illetve hazai és külföldi adományokból és támogatásokból a projekt számos más vonatkozását is támogatta. A Szent György-székesegyház teljes körű külső és belső felújítása összesen mintegy 6 millió euróba került.

A régi temesváriak által dómnak nevezett székesegyház a Dóm téren (ma Piața Unirii), a törökök kiűzését követően Ausztriai Károly, azaz III. Károly magyar király kezdeményezésére építették – olvasható a püspökség honlapján. Az építési tervrajzokat Josef Emmanuel Fischer von Erlach császári főépítész készítette; ő vezette a bécsi Hofburg építését is. Az építési munkálatok 1736-ban kezdődtek, majd alig két év múlva, a várost sújtó pestisjárvány miatt, leálltak. Néhány év múltán azonban folytatódtak, így 1754-ben a templom részben elkészült. Gróf Anton Engl von Wagrain csanádi püspök 1754. április 30-án szentelte fel, majd ugyanazon esztendőben, szeptember 8-án az új székesegyházban mutatta be az első szentmisét.

A temesvári egyházmegye – mely közigazgatásilag Arad, Temes, Krassó-Szörény megyét fedi le és egy kis részt Mehedinți megyéből is – területe 24 755 négyzetkilométer a Gerhardus.ro oldalon olvasható

adatok szerint, és négy főesperesi kerületre – Székesegyházi, Temesi, Marosi és Hegyvidéki –, ezen belül pedig nyolc esperesi kerületre tagolódik. A kimutatók szerint mintegy 108 ezer római katolikus hívő lakja. Ebből a honlapon közölt adatok szerint 47 943 magyar (44,1%), 29 454 román (27,1%), 11 860 német (10,9%), 5254 horvát (4,8%), 4771 bolgár (4,4%), 2443 szlovák (2,2%), 2908 roma (2,6%), 2005 cseh (1,8%), 2077 más nemzetiségű (1,9%).

Páva Adorján • Krónika, 2023. április 22.,

A kisebbségi Sziszüphosz – Duray Miklós üzenete a világ magyarságának

A konferencia színhelye (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Ezzel a címmel rendeztek konferenciát a budapesti Országház Felsőházának üléstermében április 20-án, csütörtökön. Számos ismerőst köszönhettem ebből az alkalomból úgy az előadók, mint a közönség sorából. Szimbolikus helyen került sor erre a rendezvényre, mivel az Országház a nemzeti szuverenitás jelképe, a közelben található Szent Korona a hit szimbóluma és figyelmeztet saját feladatainkra – mondta bevezetőjében Szabó Anett a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) sajtófőnöke. Az NKE a Magyar Emberi Jogok Alapítványával szervezte a konferenciát a Rákóczi Szövetség támogatásával.

Tizennyolc személy osztotta meg gondolatait Duray Miklóssal kapcsolatosan. Harcostársai, vitapartneri, tisztelői, barátai, munkatársai... Sokan számoltak be róla, hogy éjszakánként hosszú telefonbeszélgetéseket folytattak vele. Többen budapesti halálos ágyánál is meglátogatták. Akkor sem foglalkozott saját személyével, hanem a közösség sorsa érdekelt. Semjén Zsolt egyházpolitikáért és nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettesnek mondta ott el, megvalósult az egység, most már nyugodtan hal meg! Ez a kijelentés kötelez!

Semjén Zsolt (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Ján Čarnogurský, volt szlovák miniszterelnök elmondta, barátjának, Duraynak hazája nemcsak a trianoni Magyarország volt, hanem az egykori Magyar Királyság.

A sanghaji kommunikében 1972-ben Richard Nixon és Mao Ce-tung tételesen felsorolták, miben közös az álláspontjuk és mely kérdésekben nincs egyetértés. A szlovák-magyar viszonyban is így kellene eljárni. Ez segítene előrelépni. Sok minden elválaszt bennünket, de az, ami összeköt az erősebb. Le kellene választani azokat a kérdéseket, melyek lényegtelenek és a politikai hibákat is meg kellene nevezni.

Ján Čarnogurský (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Forró Krisztiánt, a Magyar Szövetség elnökét megnyugvással töltötte el, hogy ennél méltóbb helyet nem lehetett volna ennek a rendezvénynek találni.

Felsorakozunk azok mögé, akik rendíthetetlenül kiállnak és kiálltak Duray Miklós példája, útmutatása mellett – szögezte le.

– Illyés Gyula meghatározását idézte, sovinszta, aki jogokat tipor, hazafi, aki jogokat véd. Tehát Duray nem volt sovinszta. A küldetést csakis emelt fővel, meggyőződésből és hitből lehet vállalni. Csak így maradhatunk talpon. Ez jellemezte Esterházy Jánost Duray Miklós szerint. És őt is ez jellemezte. Számára mintaképpé vált. Megtörhetetlen magyarok és európaiak voltak.

Forró Krisztián (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Többen is megerősítették, Duray Miklós valóban Esterházy János után a legnagyobb formátumú politikusa volt a szlovákiai/felvidéki magyarságnak, akinek hatása megmutatkozott úgy a trianoni Magyarországon, mint az elszakított nemzetrészek gondolkodásában. Tőkés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke a legnagyobbak közé sorolta.

Közéleti szereplését a pozsonyi József Attila Ifjúsági Körben (JAİK) kezdte, annak elnöke lett. Szervezte a pinci Nyári Ifjúsági Tábort (NyIT), majd a 68-as olvadás idején kísérletet tett a Magyar Ifjúsági Szövetség (MISz) megalapítására. A reményteljes szárnybontást viszont a szovjet invázió megakadályozta. A Csema-dokból is kizárták, ahol a központi bizottság, majd elnökség tagja volt.

Bukovszky László (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Bukovszky László, kisebbségi kormánybiztos elmondása szerint, a NyIT-eknek az állambiztonság nagyon nagy figyelmet szentelt. A pinci tábor főszerzője Duray lett. A csehszlovák állambiztonság látókörébe ekkor került. A visszarendeződésre 1969 tavasza után került sor. Duray rájött, a kommunista rendszeren belül nem sikerülhet önálló magyar szervezetet létrehozni, hiszen a MISz bejegyzését a belügyminisztérium elutasította. 1970 után nyíltan nem politizált, mégis 1974-től megfigyelték, de 1978-ban dosszióját lezárták. Pedig az általa vezetett Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottság (CsMKJB) munkája ekkor kezdődött. Ez a bizottság kormányzati és párt-

szerveknek küldte tiltakozó beadványait.

Ahogy köztudott, munkássága a magyar iskolák megmentése céljából indult. Ez a törekvése sikerrel járt.

Ahogy Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke mondta, neki köszönhetjük, hogy vannak iskoláink, tankönyveink. „Köszönjük Miklós, amit értünk tettel!”

Jobbról Brenzovics László, Tőkés László és Bárdos Gyula (Fotó: Ballassa Zoltán/Felvidék.ma)

Közben Janics Kálmán orvost 1976-ban az Új Látóhatárban (München) megjelent írása miatt kezdte figyelni a csehszlovák állambiztonság (ŠtB). 1977-ben fejezte be a Hontalanság évei c. munkáját. Megküldte azt a Madách Kiadónak is, így az az állambiztonság kezébe került.

Az ŠtB ezek után 1978 augusztusában parancsot kapott, gyűjtsenek be mindent a „magyar burzsoá nacionalizmus” témakörében. Ez a jelentés 1978. augusztus 25-én elkészült. Nagyon szegényes lett. Tizenöt személyt említett, de ezek között Duray nem szerepelt. A szolgálat regisztrálta, hogy valaki beadványokat küld, melyben bírálja a szlovák kormányzat oktatáspolitikáját. Később rájöttek, hogy a kezdeményezések mögött Duray áll. A már lezárt dossziéját így 1979-ben újra megnyitották.

Ekkor került sor Duray első konfrontációjára az állambiztonsággal. Sorozatos kihallgatásoknak vetették alá. Írásos figyelmeztetésben részesítették, ha folytatja ezt a tevékenységet, ennek büntetőeljárás lesz a következménye.

1979-ben az állambiztonság igyekezete arra irányult, hogy megbontsa a szlovákiai magyar ellenzék egységét Janics Kálmánon keresztül. Aktiválta ügynökhálózatát. Az ügynökök sorában találjuk Varga Sándor levéltárost, Szőke József szerkesztőt és Püspöki Nagy Péter történészt. Az állambiztonság feladata lett, hogy egyfajta bizonytalanságot vigyen az ellenzék sorába. Le kell járítani és egymás ellen kell uszítani ezeket az embereket. Ebben a magyar Állambiztonsági Hivatal is részt vett. 1973 decemberében ugyanis a két kommunista ország elhárítása megállapodást kötött az együttműködésről. Az 1983-as tervben szerepelt Duray is. Nacionalista felforgatónak bélyegezték, aki

szocializmus ellenes beállítottságú. Elhatározták, elterjesztik, hogy provokátorról van szó. Janicsról meg azt, hogy nyilas.

Duray telefonját lehallgatták, leveleit felbontották és utcai megfigyelésnek is alávetették. 1982. június 2-án büntetőeljárást indítottak ellene. Kihallgattak 50 személyt, 10 alkalommal őt is. November 10-én letartóztatták. A per másfél napig tartott. Ezen Csurka István és Mészöly Miklós is megjelent – emlékeztetett Kiss Gy. Csaba. Az eljárást megszakították, elnapolták, majd megszüntették. Február 22-én szabadon engedték.

Ez elsősorban a társadalmi összefogásnak volt köszönhető, mely Magyarországon és Nyugaton bontakozott ki.

1983-ban két könyve is megjelent az Egyesült Államokban. Az érdekében folytatott amerikai tevékenységről Szekeres Zsolt, a Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) elnöke számolt be, aki abban az időben az USA-ban élt. Kiemelte, ebben elődje, Hámos László oroszlanrészt vállalt. Több magyar amerikai szervezet is tiltakozott. Nyomást igyekeztek gyakorolni a szlovák politikára. Több kongresszusi képviselőt – például Tom Lantost – és szenátort sikerült megnyerni az ügynek. Levelet juttattak el a Csehszlovák Nagykövetségre, mely a magyar mellett áll. Három neves amerikai író szólította föl a magyar kormányt, hogy határozottan lépjen föl. Tiltakozott a Nemzetközi Pen Klub amerikai szervezete. 1984 májusában a csehszlovák köztársasági elnököknek írtak levelet.

Szekeres azt tapasztalta, hogy személyes kapcsolat nélkül nem lehet hitelesen képviselni semmit. Ezért Hámos László eldöntötte, Durayt meg kell látogatni. Tudták, őket figyelik, ezért síelni mentek, majd a sítáborból meglógtak és találkozni tudtak vele.

Duray ezután újra beadványokat küldött szét – folytatta Bukovszky. 1984. június 10-én megint letartóztatták azon a jogcímen, hogy tevékenysége Csehszlovákia külföldi érdekeit sérti. Ezt a vádat később módosították. Úgymond tevékenysége a köztársaság felforgatására irányul.

Ezt követte a nemzetközi megmozdulás. Az amerikai kongresszus nyíltan bírálta Csehszlovákiát. Egy évig tartották vizsgálati fogságban. Következett a tárgyalás és ítélet (1985.V.10.). De a felszabadulás 40. évfordulója alkalmából Gustáv Husák államfő közkegyelmet hirdetett, így Miklós kiszabadult. Egyes történészek szerint, a kádári diplomácia is szerepet játszott ebben – emlékeztetett Bukovszky. Ez az új helyzet az állambiztonságon belül ellentétekhez vezetett.

Szabadulása után még nagyobb ellenőrzés alá vonták. Ekkor már a Prágában székelő elhárítás főparancsnokság nyilvántartásába vették. Ekkor Balla Kálmán költő, szerkesztő kapta feladatul Gyimesi György orvossal együtt, hogy figyelje/felügyelje Durayt. Az utóbbi 1970-től volt az állambiztonság ügynöke.

Szekeres Zsolt (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Bukovszky végül Duray távozásával foglalkozott az USA-ba. 1983-ban merült fel először ennek lehetősége, de csak 1987-ben vált időszerűvé. Akkor 18 hónapos felkérést kapott, hogy feleségével együtt utazzon ki. Az állambiztonság azt a taktikát alkalmazta, hogy látszatra akadályozni kellene kiutazását. A terv az lett volna, hogy lejáratták, majd megvonják állampolgárságát és kiengedik. Hontalan lesz, így majd nem térhet vissza. Erre azonban nem került sor. 1988. augusztus 15-én kiutazhatott.

Bukovszky még elmondta, Durayval kapcsolatosan gazdag titkosszolgálati anyag áll rendelkezésre Prágában, melyet rendezni kell, hogy érdemben kutathatóvá váljon.

A történet folytatását Szekeres Zsolttól hallhattuk. Miklóst mint geológust hívták meg Amerikában, de politológiát tanított. Sokan támogatták. Több száz előadást tartott, több ezer emberrel találkozott. Indiánában megszületett a fia. Szekeres tréfálkozva megjegyezte, ez volt Miklós legnagyobb sikere az Egyesült Államokban. Egyik keresztapja lett a fiúnak.

Horony Ákos (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Horony Ákos, kisebbségi jogi szakértő, (Szlovákiai Magyarok Kerekasztala) ehhez hoztátette, Amerikában a romániai falurombolásra figyeltek elsősorban. A Püski házaspár meghatározó szerepet játszott Duray ügyében. Csoóri Sándor révén megismerkedtek vele. Duray átadta kéziratát nekik azzal a kikötéssel, hogy azt csak azután lehet közzétenni, miután letartóztat-

ták. Ez volt a Kutyaszorító első része.

Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész emlékeztetett, hogy Duray írást közölt a Bibó Emlékkönyvben is (1980), mely a magyar szamizdat irodalom egyik meghatározó kiadványa lett. Majd arra is emlékeztetett, 1988-ban Janiccsal közösen ítélték oda neki a Bethlen Gábor-díjat. Ezzel kívánták a köztük fennálló ellentéteket elsimítani. Bukovszky mondta el, hogy ezt a csehszlovák állambiztonság sikeresen megakadályozta, kiaknázták.

Jobbról Kiss Gy. Csaba, Entz Géza, Tabajdi Csaba és Szabó Tibor (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Horony ezt követően a múlt század 80-as éveire tért ki. Rövid, de fontos időszak volt. Az átalakulás korszakában Csehszlovákia fáziskésésben volt. A Magyar Televízió Panoráma c. műsora Dubčekkel készített interjút. Majd a Bársonyos Forradalmat Csehszlovákia szétesése követte. Ezalatt társadalmi átalakulás is zajlott. Amikor először került sor Szlovákia megalakulására 1939-ben, az szinte teljesen szlovák volt. 1993-ban Európa legnagyobb arányú kisebbsége élt területén.

Duray hazatérése után nem volt kérdés számára, hogy a magyar közösség csak önálló képviselőben gondolkodhat. Az Együttélés politikai mozgalom (EPM) a többi kisebbséget felkarolva, velük együttműködve kívánta kiharcolni jogait. Ez az elképzelés azonban megbukott. Mégis Csehországban Coexistencia néven a lengyel kisebbségnek köszönhetően ezt az önállósult párt túlélte.

Miniszteri megbízatás várt volna Durayra, de a kommunista párt ezt megfúrta. Azzal érveltek, hogy akkor a többi kisebbségnek is biztosítani kellene a bársonyszéket, amire nincs kapacitás, nem akarnak senkit sem diszkriminálni.

Durayt kooptálták a parlamentbe, majd az EPM a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalommal együtt 8,66%-ot ért el a választásokon. 293.000 szavazatot kapott.

Ezután törés következett be. A Magyar Koalíció Pártja (MKP) 2010-ben kiesett a parlamentből.

Annak ellenére, hogy Duray nem volt jogász, rendkívüli éleslátással vette számba a jogi buktatókat. Ezek-

ben a harcokban vörös fonalként húzódik, hogy a kollektív jogokat mindig elutasítják. Habár papiroson a régi alkotmánylevél ezt biztosította, mégsem lettünk államalkotó nemzetiség. Szomorú olvasni – mondta az előadó -, hogy gyakorlatilag harminc éve egyforma akadályokba ütközünk. Ugyanazok a kifogások és válaszok hangzanak el. Nem vagyunk gyarapodó közösség, ezért több elszántságot és kitartást követel meg tőlünk ez a küzdelem.

Tabajdi Csaba egykori képviselő, aki a rendszerváltás korszakában nemzetstratégiai koncepciót dolgozott ki, nem rejtette véka alá, hogy gúzsba kötve kellett táncolni. Majd intenzív munkakapcsolatban állt Durayval egy nem könnyű időszakban. Meg kellett kötni a magyar-szlovák és magyar-román alapszerződést. Egyeztetni kellett, miközben nagy nyomás nehezedett rájuk. A Nyugat azt akarta, hogy béküljenek ki, nehogy az EU-ba és a NATO-ba vigyék be az ellentéteket. Miközben Kovács László külügyminiszter értetlenkedett. Duray Miklós a 2000-es évek közepén kérte számon a magyar-szlovák alapszerződés hiányosságait. Tabajdi indulatos emberként jellemezte magát. „Engem sem kell féltetni, de Miklóssal sohasem veszünk össze” – közölte hallgatóságával.

Ezt árnyalta azután Entz Géza, a Határon Túli Magyarok Hivatala (HTMH) volt elnöke, aki leszögezte, Duray nem volt szélsőséges, hanem radikális! Majd Szabó Tibor, egyik utóda a HTMH élén beszélt ezzel egybevágó tapasztalatairól.

Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész személyes emlékeit és dilemmáit is felsorakoztatta. Szerinte kitűnő elemző volt, nagy bátorsággal rendelkezett, de nem volt könnyű személyiség. A szlovák médiában róla alkotott torz kép a mečiar korszakban alakult ki, amikor a magyar ellenségkép megtestesítője lett. Közben Bugár Béla lett furamód a „jó magyar”. A magyar posztkommunista média is átvette ezt a hamis képet.

Németh Zoltán (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

„Miért beszélek az árnyakról egy ünnepi alkalommal?” – tette föl a kérdést Németh Zoltán, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának Elnöke. –

Ha tudatosítjuk, bölcs elődeink örökségére vagyunk utalva, emelkedő pályára emelhetjük nemzetünket.

Duray Miklós ennek egyik támasza. Éjjel-nappal a nemzetünk pillanatnyi helyzetéről és perspektívájáról gondolkodott. Éjszakai telefonhívásaival sokan tudjuk ezt alátámasztani.”

Miklós mosolyogva csak azt csinálta, ami az adott helyzetben szükséges volt. Hajlíthatatlan volt, ha a felvidéki magyarok jogairól, a közérdekről, az emberi egyetemes igazságról volt szó. Elfogadhatatlanok voltak számára azok, akik hajlottak az elvtelen megegyezésekre. Elveihez kérelhetetlenül ragaszkodott. Ezt az előadó duraizmusnak nevezte.

Most már csak Duray örökségéről beszélhetünk, de az fontos. Ennek felhasználásával erősödünk, tágabb távlatot szerezhethetünk. Nélküle nem lehet megállítani a hanyatlást. Következetes gondolkodásra szoktatott bennünket. Nekünk a magyar nemzet az első. Kertelés nélkül megjelölte, néven nevezte a gondokat. A problémák megnevezése nem népszerű magatartás. Nemzetközi téren sem.

Deli György (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Deli György, az NKE rektora azzal kezdte, egyeteme jelmondata: A haza szolgálatában. Ez rámutat az általa vezetett intézmény legfontosabb feladatára, a köz szolgálatára. Erre nevelik növendékeiket. Duray is a nemzet szolgálatában állt. Ám egyben kereste a közös jövőt a többségi szlováksággal is. Az együttélés jogilag szabályozott formáját óhajtotta.

Címzetes egyetemi docensként 2011-12-ben az NKE-n oktatta a nemzetismeret tantárgyat. Történelmi elemzést végzett, nemzetstratégiát vázolt fel. Említette a magyar nemzeti szétfejlődés veszélyét és érintette a többi nemzettel való harmonikus együttélés szükségességét.

A többség és kisebbség helyzetének kezeletlensége háborúhoz vezet. Ez a helyzet tehát biztonságpolitikai kérdés is. Ebben összes intézetük érintett. Céljuk olyan vezetők képzése, akik tisztában vannak ezekkel a kérdésekkel. Fájó szívvel, de nem áll módomban minden értékes, felkavaró, vagy életútját kísérő, megfontolandó gondolatra kitérni. De két felszólalást végül röviden érintenem kell.

Molnár Imre (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Molnár Imre történész elmondta, összegyűjtötte Duray Esterházyra vonatkozó gondolatait, melyek száz oldalt tesznek ki. Talán egyszer megjelenteti azokat. A kórházban is meglátogatta. Tanúsítja, személyében egy nagy lélek távozott!

Gyurcsík Iván, Miklós egykori munkatársa, aki ennek a konferenciának szellemi atyja, az NKE Kisebbségkutatóműhely vezetőjeként zárszavában összefoglalta a tanácskozás tanulságait. Az egyén autonómiájából fakad az önrendelkezés. A másik fontos elem a türelem.

Gyurcsík Iván (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Nem kell rettegni attól, hogy egyedül maradunk. Az utánzás helyett a sajátosat kell megtartani. A szülőföldre makacsul vissza kell térni. Amire a nemzet erősen gondol, az bekövetkezik. Miklós az értékteremtő, értékőrző kiállás kötelességét hagyta ránk.

Mi lesz velünk Duray nélkül? Ki fogja megfogalmazni a fontos kérdéseket, ki fog bátran kiállni ezekért?

Az MKP segítette Szlovákia belépését az EU-ba és a NATO-ba, de helyzetünk nem javult. A kollektív bűnösség bélyege, a közigazgatási felosztás hátránya nyomaszt bennünket. Nincs kisebbségvédelmi törvényünk. Hová jutottunk három évtized alatt? A gazdasági érdekek felülírták a jogos követeléseket. Kutyaszorítóba kerülünk? Mi lesz velünk magyarokkal? – kérdezte könyve címében Gyönyör József 1990-ben. Parlamenten kívül gyengül a közös-

ség. A kihívás és kötelesség gondolatait fogalmazta meg Duray. A mi dolgunk, hogy tanuljunk példájából!

A konferenciáról szóló képes beszámoló [ITT tekinthető meg](#), Hrubík Béla gondolatai pedig [ITT olvashatóak](#).

Forrás: felvidek.ma

Zenével köszönni meg a tehetséget Istennek

Ács János világhírű karmester tehetség-gondozásról, hitről, Pavarottiról

Az erdélyi templomokban mintegy imádságként muzsikálnak – vonta le a következtetést a Krónikának nyilatkozva Ács János világhírű karmester, aki az egyházi zene és oratórium remekműveiből összeállított, Pünkösdi meditáció című műsorával lép fel a napokban erdélyi helyszíneken három fiatal művésszel. Ács János úgy fogalmazott, produkciójuk egyfajta hálaadás azért is, hogy a mai – elég drámai – világban még képviselni tudják azt a dimenziót, ami a zenén keresztül mélységet, transzcendens tartalmat közvetít. A többek közt Luciano Pavarotti karmestereként világhírűvé vált Ács Jánost a 2005-ben elhunyt tenorral kapcsolatos emlékeiről is faggattuk. Zenével köszönni meg a tehetséget Istennek –

Ács János világhírű karmester tehetség-gondozásról, hitről, Pavarottiról Ács János világhírű karmester ötven éve él Olaszországban, Pavarottit, Domingót és Carrerast is vezényelte • Fotó: Ács János archívuma

– Erdélyi turnéjuk keretében Csíksomlyón, a kegytemplomban lépett fel vasárnap művésztársaival együtt, kedden Marosvásárhelyen, csütörtökön a kolozsvári Szent Mihály-templomban láthatja-hallhatja a közönség Pünkösdi meditáció című koncertjüket. Milyenek érzékelték a csíksomlyói fogadtatást, közönséget? – Örömmel mondhatom, hogy felléphettünk a székelyek hitéletének a legjelentősebb helyszínén, a Szűzanya szobra előtt az egyházzenei koncerttel. Nagy élmény volt, nagyszerű közönségünk volt, örömmel fogadták a produkciónkat. Méltóságteljes, ünnepélyes koncertként érzékeltém. Én, aki megjártam négy kon-

tinienst fellépésekkel, meghatódottan vezetem Csíksomlyón az énekeseket, akik nagyszerűen helyt álltak. Három fiatal művészről van szó, két magyar énekesről és egy olasz tenorról, a koncertélmény pedig rendkívül pozitív volt. – A koncertsorozat, az Ön által összeállított műsor címe a Pünkösdi meditáció, amellyel templomokban lépnek fel. Van különleges lelki jelentősége mindennek az Ön számára? – Mindenképpen templomokban szerettem volna fellépni a fiatalokkal – mintegy imádság formájában. Ez egyrészt hálaadás azért, hogy a mai – elég drámai – világban még képviselni tudjuk azt a dimenziót, ami a zenén keresztül mélységet, transzcendens tartalmat közvetít azoknak, akik meghallgatnak bennünket. Nekünk, zenészeknek ez a dolgunk. Én most különösen hivatásszerűen próbálom segíteni a fiatalokat, bevezetni őket az opera világába, és ehhez nagyon fontos, hogy az egyházzent is ismerjék. De az is lényeges, hogy megismerjék ezt a dimenziót, hogy mit jelent muzsikával megköszönni a Jóistennek a tehetséget, amit mindannyian kaptunk.

Klaudia, szoprán és Antoni Norbert bariton énekművészek – szerk. megj.), akik hasonló lelkeséggel viszonyulnak ehhez a fajta zenéhez, mint én. Ez határozottan fontos számomra. – Az is tudható Önről, hogy a fiatal tehetségek gondozását, az utánpótlás-nevelést hivatásának tartja – múlt hónapban Nagyváradon, a Partiumi Keresztény Egyetemen tartott mesterkurzust. Milyen a benyomása a fiatal zenész-nemzedékről, milyen az együttműködés fiatal művésztársaival? – Az egyik fiatal zenésztársam, aki fellép velünk, kárpátaljai, rendkívül tehetséges bariton. A szoprán magyarországi. De nekem az a célom, hogy bárkit segítek a fiatalok közül – mivel Debrecenben vezetem az operastúdiót, onnan is szerettem volna valakit kiválasztani. Az olasz tenortól pedig nagy dolog, hogy eljött Erdélybe velünk. Ő már annyira professzionális, hogy mintegy magához emeli a többieket is. Ezt is fontosnak tartom, hogy a koncerteken olyan színvonal legyen, ami megengedi számunkra, hogy autentikusan és magas szinten képviseljük ezt a mesterséget.

Ács János vasárnap a csíksomlyói Kegytemplomban lépett fel zenésztársaival • Fotó: Mocsári László

A neves karmester és a fiatal művészek a csíksomlyói fellépés alkalmával a hét végén • Fotó: Mocsári László

– Rengeteget foglalkozik a fiatalokkal. Hogyan tapasztalja, az ez iránt való érzékenység föllelhető az ifjú nemzedékben? – Azok a fiatalok, akikkel ezen a sorozaton fellépek, nagyszerűen helytállnak e tekintetben is. Megjegyzem, mindig megkérdem a fiatal művésztől, akikkel dolgozom, hogy van-e istenhitük. Mert ha nincsen, akkor érzésem szerint nem hiteles az egyházzenei koncert. Ilyen értelemben olyan fiatalokat választottam (Giuseppe Gerardi, tenor, Kuczmozog

– Említette, hogy szerte a világon, négy kontinensen sok-sok országban fellépett már. Ki tudna emelni olyan helyszínt, ami különösen közel áll a szívéhez? – Nagyon jó, hogy ezt kérdezi. Egyrészt Olaszország, mert ott élek 50 éve. Olaszországban sok nagy katedrálisban vezényeltem komoly oratóriumokat egyházzenei koncertek formájában: Verdi Rekviemje, Leoncavallo Rekviemje, Puccini Messa di Gloriája, Mascagni Messa di Gloriája. Számomra különlegesen magával ragadó hely volt Mexikó: Mexikóváros egyik

legcsodálatosabb diplomában is felleptem, az ottani színházban is. Luciano Pavarottival pedig az azték piramisok alatt, a mexikói Chichén Itzában volt egy csodálatos koncertünk. – Ha már Pavarottit említi: az Ön neve összeforrt a világhírű Három Tenor énekegyüttes nevével, amelynek tagjai – José Carreras, Plácido Domingo és Luciano Pavarotti – közül utóbbi sajnos már nincsen köztünk. A Pavarottival kapcsolatos emlékezetes élményei közül felelevenítene valamit? – Boldogan. Luciano Emilia-Romagna tartományból, nagyon egyszerű családból származó ember volt. Édesapja pék volt. A Pavarottival való megismerkedésünk után nem sokkal, 1992-ben kísértem őt zongorán, amikor az édesapjával együtt énekelt Césár Franck Panis Angelicusát – ami szintén egyházzenei mű. Ez az élmény megmaradt a szívemben, mert csodálatos volt az édesapjához fűződő viszonya. Az olaszoknál még ma is nagyon fontosak a családi értékek, családi viszonyok, egyáltalán a család gondolata. Luciano nagyon szerette a szüleit, és az, hogy így módon bekerülhettem az ő családi körébe, rendkívüli kiváltság és élmény volt az életemben. Pavarotti is csodálatosan énekelt az egyházzenei műveket, mert ugyan nem volt gyakorló katolikus, de rendkívül hívő, nemes lelkülettel megáldott ember volt. – Ahogy beszélgetünk, úgy tűnik, hogy az Ön szemléletmódjában a zene és az istenhité, illetve a zenén keresztül a magasba való lelki emelkedés fontos szerepet játszik. – Hát ez a legfontosabb számomra. Liszt Ferenc mondta, hogy az előadóművésznek egyetlen feladata, hogy a Teremtő és a zeneszerző között megteremtse a kapcsolatot. Tehát ez a mi dolgunk. De amikor operát vezényelek, vagy Kodály Marosszéki táncát vagy a pávavariációját vezénylem, ugyanez a gondolatom. Mindig ugyanez a gondolatom, mert nincs olyan zeneszerző, akinek ne lett volna istenhite, én olyant nem ismerek a zene-történetben, bevallom őszintén. Nyilván volt, aki ezt kihangsúlyozta, van, aki hirdette, olyan is, aki nem beszélt róla soha, de nem tudok olyan zeneszerzőről, aki tagadta volna Istent. Dehát mindent Istennek köszönhetünk. Ez a mostani erdélyi út is kicsit arról szól, hogy valamit visszaadjunk a Teremtőnek abból, amit tőle kaptunk. Próbálom a fiatalok lelkébe is betáplálni ezt a gondolatot, hogy a legfontosabb dolog, ha valamilyen formában a Jóistenhez viszonyítjuk a sorsunkat.

Acés János, valamint Giuseppe Gerardi (tenor), Kuczmog Klaudiva (szoprán) és Antoni Norbert (bariton) énekművészek

– Sok évtizede Olaszországban él, szerte a nagyvilágban megfordult. Ehhez képest egyáltalán nem érződik az idegen környezet, idegen hatás a magyar nyelvhasználatán. – Egész pontosan ötven éve, 1973-ban disszidáltam. Nem vettek fel Budapesten a Zeneakadémiára, mert édesapám értelmiségi volt és antikommunista. Otthon nem lett volna lehetőségem továbbtanulni a konzervatórium után. Így Olaszországba mentem, ahol rögtön felvettek a milánói konzervatóriumba, úgyhogy ott folytattam a tanulmányaimat. Ott élek azóta is, ott van a családom, feleségem, három gyermekem, öt unokám. És nagyon boldog vagyok, hogy magyar vagyok. Mi négyen vagyunk testvérek, és hárman a testvérek közül disszidáltunk és külföldön nagyon szorosán tartottuk a kapcsolatot. A nővérem meg a bátyám Németországban élt, én sokat koncerteztem a bátyámmal, aki nagyszerű zongoraművész, Ács József. Olaszországban is voltak és vannak magyar barátaim, most is jó barátom a milánói konzul. Az érzést, hogy magyar vagyok, sem elfeledni nem lehet, sem elmulasztani táplálni. Nagyon szeretek olvasni, a klasszikusokat, Jókai a kedvencem a mai napig. Tehát megmaradt a magyarságom, nemcsak a szívemben, hanem intellektuális szempontból is. – Megnevezné a kedvenc zeneszerzőjét? – Verdi. Úgy érzem, a Verdi-operákhoz van a legerősebb vonzódásom és talán tehetségem is. Mindannyian valami különleges dologra születünk, én úgy gondolom, hogy az olasz operán belül a Verdi-interpretációim a legautentikusabbak.

Forrás: <https://kronikaonline.ro/kultura/zenevel-koszoni-meg-a-tehetseget-istennek-n-acs-janos-vilaghiru-karmester-tehetseggondozasrol-hitrol-pavarottiro>

15 éves az Amszterdami Magyar Szalon. Interjú Alföldy Marival

Az Amszterdami Magyar Szalon immár 15 éve működik és azóta szolgálja a hollandiai magyar kultúra iránt érdeklődőket, magyarokat és nem magyarokat egyaránt. Azt is lehet talán mondani, hogy az egyik legaktívabb magyar kultúrát közvetítő szervezet jelenleg Hollandiában. Nagyon örülünk, hogy a klub alapítója, Alföldy Mari műfordító szerkesztőségünk rendelkezésére áll, hogy a jubileum alkalmából beszélgethes-

sünk múltból, jelenről és talán egy kis belátást enged nekünk a jövőbe is.

HH (Holland hírek): Köszönöm szépen, hogy elfogadtad felkerésünket és rendelkezésünkre álltál. Az első kérdésem az lenne, hogy honnan jött az ötlet és mire vagy kikre volt szükség ahhoz, hogy ez valósággá váljon? Hogyan indultatok?

AM (Alföldy Mari): A kétezres évek első felében Kiss Anikóval gondoltuk – eredetileg vele együtt kezdtük el a Szalont –, hogy jó lenne valami olyan magyar kulturális helyszín, ahová mi szívesen eljárnánk, mert máshogy nem nagyon találtuk meg igazán a helyünket. Szóval akartunk egy olyan helyszínt, ahol egyrészt magyar kulturális programokra lehet járni, másrészt hasonló érdeklődésű emberekkel lehet találkozni. Végül is ezt így sikerült létrehozni.

HH: Vannak szponzoraitok, támogatóitok (akár magán, akár állami) akik segítenek nektek?

AM: Támogatóink nagyon minimálisan vannak csupán. Egyrészt támogat minket a Goethe Intézet, ahol megtaláltuk a helyszínt. Nagyon baráti áron teszik lehetővé, hogy náluk tartsuk összejöveteleiket, egy nagyon patinás helyen. De igazából gyakorlatilag önkéntes munkából jönnek létre rendezvényeink, a látogatók által fizetett csekély belépődíj és adományok alkotják a legfőbb bevételünket.

Herengracht 470. A Goethe Intézet épülete kívülről, az Amszterdami Magyar Szalon helyszíne már 2008 óta
Forrás: wikimedia.org/Rudolphous

HH: Szóval önkéntesekkel dolgoztok. Ők hogyan járulnak hozzá a Szalon töretlen sikeréhez?

AM: Az évek során kialakult a Szalon körül egy csapat, akik az önkénteseink, az segítők, mi így nevezzük őket. Most már évek óta eléggé stabil a csapat. Vannak, akik valamiért elmennek, mert máshogy alakul az életük, de mindig jönnek újak, és vannak olyanok is, akik már kezdettől fogva ott voltak. Nagyon lelkesek és szerelemből csinálják ezt, mint ahogy én is szerelemből csinálom és igazából azok is, akiket meghívunk.

Nagyon sok segítők volt az idők során és ők nagyon sokféle feladatot ellátnak.

Tehát van egy hivatalos pénztáros. Ő nem egy szolgálatos, hanem egy belső ember, aki önkéntes alapon csinálja. Nagyon fontos az is, hogy az érdeklődők értesüljenek alkalmairól. Ezért van, aki kiküldi a hírlevelet és felrakja a Facebookra a dolgokat. Aztán van, aki a honlapot kezeli. És aztán ott van, magának a rendezvénynek a lebonyolítása: van, aki bevásárol és bort visz oda. Egyébként a támogatók között elfelejtettem említeni, hogy támogat minket a [Liszky borászat](#) is a boraival, – ezeket általában én szoktam elhozni. A süteményeket hosszú évekig többek között az anyukám készítette, aki tavalyelőtt meghalt.

Szerencsére ma is vannak az önkéntesek között olyanok, akik sütnek, mindig van torta vagy más sütemény, pogácsa. A helyszínen pedig szendvicseket készítenek – ilyen kis magyaros szendvicseket szalámmal, tojással, pirosarannyal, ahogy azt Magyarországon szokták. Van, aki a kasszában a jegyeket árulja, és amikor könyvvásár van, akkor könyvet árul.

Összességében azt mondhatnám, hogy kialakult egy társaság – mondhatnánk, hogy baráti kör. Nem tudom, hogy ezt kéne-e mondani, mert ez egy kicsit olyan, mintha már nehéz lenne már bejutni, de ez nem így van. Nagyon fontos, hogy utána le lehet ülni, beszélgetni, borozgatni, eszegetni, iszogatni.

Napsütötte délután az egyik korai, 2009-es alkalmat követően, a Goethe Intézet kertjében - Forrás: Magyar Szalon archívuma

HH: Ti holland közegben mozogtok tehát, vannak holland házastársak, barátok, ismerősök. Hozzájuk is próbáltok szólni? Mi következik abból számotokra, hogy Hollandiában vagytok?

AM: Mindig is azt akartuk, hogy a Szalon mindenkihez szóljon, aki érdeklődik a magyar kultúra iránt, akkor is, ha mondjuk nem beszél magyarul.

Kezdetől fogva az volt a felállás, hogy évente 10 alkalmat tartunk. Tehát július augusztusban nem, egyébként havonta, azon belül pedig váltakozva van élő előadás, ami lehet irodalmi felolvasás, pódiumbeszélgetés, zene, tudományos előadás, színház stb.

A filmeket mindig úgy választjuk, hogy legyen hozzá angol vagy holland felirat – általában angol –, így arra el tudnak jönni azok is, akik sem hollandul, sem magyarul nem beszélnek. Az élő előadásoknál is próbálunk néha tolmácsolást biztosítani – amikor úgy gondoljuk, hogy érdemes. Például most májusban is így lesz ez: [Bodnár János világhírű magyar fotográfusokról szóló előadását](#) angolra fogja tolmácsolni kedves barátnőm, Gecov Krisztina. Mondjuk az segít, hogy én is tolmács (is)vagyok, így van ilyen kollégám, aki megteszi ezt a kedvemért, és volt, hogy én tolmácsoltam hollandra. Most már egy ideje sokszor Kriszta vállalja ezt be, aki egy nagyon profi angol tolmács, aki itt él Amszterdamban.

Aztán időnként van zene is. Így az 5 filmes alkalmon kívül évente mindig van 2-3 más dolog is, ami nem nyelvfüggő vagy magyar nyelvtudás nélkül is el lehet rá jönni.

HH: Szoktak terítékre kerülni olyan dolgok is, amelyek a holland-magyar kulturális, történelmi kapcsolatokról szólnak?

AM: Igen, ezt kifejezetten fontosnak tartjuk. Például pár évvel ezelőtt [meghívtunk Hollandiában élő magyar ötvenhatos menekülteket](#), és velük beszélgettünk Baár Mónika történész. Úgy éreztem, hogy ha ezt mi nem csináljuk meg, akkor ezt nem csinálná meg senki. A kulturális területen jó példa, hogy 2018-ban tartottunk egy [műfordítói beszélgetést](#) azokkal, akik magyar irodalmat fordítanak hollandra. Szeretnék megemlíteni két sétát is, amit Amszterdamban tettünk, ezeken magyar vonatkozású helyeket kerestünk fel, ahol az egyes helyszíneken egy-egy önkéntes rövid bevezetőt tartott a hely történetéről, ezek Michiel de Ruyterhez, a magyar protestáns lelkészeket a gályarabságból kiszabadító admirálishoz, Tótfalusi Kis Miklós biblianyomtatóhoz, Liszt Ferenchez, és az 56-os eseményekhez kötődnek. – az egyiket még 2010-ben, a másikat pedig a Covid ideje alatt, amikor nem tudtunk beltéri rendezvényt tartani.

HH: Hogyan válogatjátok ki a témákat és a meghívottakat?

AM: Ahogy a tizenötödik évforduló alkalmából most a legutóbbi jubileumi rendezvényünk elmondott beszédemben is említettem, eleinte úgy képzeltük, hogy a Szalon legyen politikamentes. A kétezres években még váltották egymást a kormányok, és nem akartunk egyikhez sem kötődni. Sajnos most már vállalhatatlanná vált a magát azóta bebetonozó kormány politikája, és már az is politika, ha kifejezünk bizonyos értékeket, amelyek számunkra fontosak.

HH: Milyen értékek vezetnek benneteket?

AM: Alapdolgok. A demokrácia, a tolerancia, a sokféleség, a mások tisztelete, a befogadás. Rendszeresen vannak olyan programjaink, amelyet valamilyen ki-sebbséget mutatnak be, szólaltatnak meg.

HH: Ki dönt a meghívottak személyéről?

AM: Leginkább én. Javaslatokat mindig nagy szeretettel fogadok és vannak is alkalmak, amikor valaki más talál ki valamit. De hogy mi illik bele, az az én ízlésem mentén alakult ki, és azért a legtöbb programot én találom ki, illetve Szlávával, a férjemmel együtt mi találjuk ki. Ami az értékrendet illeti, a legfontosabb az, hogy minőségi kultúra legyen és hát a demokrácia, tolerancia a sokféleség stb., ahogy az előbb említettem.

HH: Mielőtt beszélgetni kezdtünk, átlapoztam a különböző régebbi programjaitokat, és egy pár dolog kiderült. Ennek kapcsán azt kérdezném, hogy kifejezetten csak élő kultúrát akartok bemutatni, tehát kortárs kultúrát?

AM: Igazából nem, nincs ilyen koncepció. Sokszor ilyen véletlenül határozzák meg, éppen kit tudunk meghívni. Például valakiről tudom, hogy jön éppen itt van Hollandiába, esetleg maga ajánlja fel, hogy szívesen tartana előadást, vagy valakivel éppen találkozom Budapesten és a megkérdezem, nincs-e kedve eljönni az Amszterdami Magyar Szalonba.

Vannak régebbi időkről szóló alkalmaink is, és ha valaki azt mondja, hogy szeretne egy előadást tartani Mikes Kelemenről, akkor nagy szeretettel várjuk. Volt például Novák Ferencnek egy előadása a magyar tánc történetéről. Rég volt, nem emlékszem a pontosan, de biztos a középporral kezdte, vagy még előbb.

HH: Igen őt én is kiszúrtam magamnak a régebbi alkalmak áttekintésekor. Elég gyakran meg tud dobanni a szíve az embernek, ha olyan neveket olvashat az krónikáitokban, mint az övé. Említenél pár nevet azok közül, akik jártak már nálatok?

AM: Hogy néhány nagyobb nevet említsek, a színészek közül: Alföldi Róbert, Jordán Tamás, Haumann Péter, Haumann Petra, Csákányi Eszter, Bálint András. És írók is gyakran járnak nálunk nyilván amiatt is, mert én fordítottam őket, vagy irodalmi körökből ismerjük őket. Ez is egy szempont. Nyilván jobb beszélgetést tudsz folytatni egy olyan valakivel, akinek a munkáját alaposan megismerted.

Tehát van, hogy ismerem az illetőt, de sokszor csak ismerősöm ismerőse, vagy olvasok róla, de akkor is általában megpróbálom kapcsolatot találni hozzá. Szerencsére a volt vendégeink sok helyre elviszik a jó hírlünket, szeretnek hozzánk jönni az emberek.

Felvételegy2021-esalkalomról,melyensok-sokmagyarvershangzottel. A pódiumon éppen Arday Petra rendező áll. Fotó: Wim Kersbergen

Főleg régebben szándékosan kerestem is a Szalonba való előadásokat, például 2010 körül szeretünk volna egyszemélyes színházi előadásokat, így Szlávával elmentünk a POSZT-ra, ami akkor egy rangos színházi fesztivál volt Pécsen. Ott láttam egy előadást, ami nagyon tetszett. Fekete Ernő, Weöres Sándor verseiből összeállított *Mennyekbe vágató prolibusz* című előadását. Bár láttam a színpadon kívül is, de nem merem "letámadni".

Pár héttel később aztán Budapesten ott voltam Nádasdy Ádámnak az élettársi bejegyzésén, ahol kiállt szavalni Fekete Ernő. Akkor megkértem Ádámot is, hogy kérdezze meg, volna-e kedve eljönni, és volt. Aztán egymásnak adtak minket a színészek...

Nádasdy Ádám kétszer is járt a Szalonban, 2009-ben és 2018-ban -Fotó: Szuly Ádám

HH: Szoktál online eszközöket is használni, amikor valakihez kapcsolatot keresel? Facebookot, LinkedInt meg ilyesmiket?

AM: Van, hogy Facebookon utánanézek, hogy van-e közös barátunk, de az utóbbi években, már kevésbé kellett ismeretleneket „felhajtani”. Igazából sok minden az emberi kapcsolatokon múlik: hogyha mondjuk azt mondom Csákányi Eszternek, hogy itt volt már ez meg ez, és egyébként közös ismerősünk ez meg ez, akkor az máshogy néz ki, mintha csak úgy LinkedInen vagy a Facebookon írnék neki.

HH: Beszéltél az írókról is. Kik jártak nálatok?

AM: Závada Pál volt az első. Akkor fordítottam pont a könyvét, a Jadviga párnáját. Spiró Györgyöt egy irodalmi fesztivállal együttműködve hívtuk meg. Írók/költők közül Tóth Kriszta, Nádasdy Ádám, Dragomán György és Szabó T, Anna, Parti Nagy Lajos, Lackfi János, és a Covid alatt online Krasznahorkai László. És a Magyarországon élő holland író, Jaap Scholten, vele hollandul beszélgetett Abys Kovács-Wieg, és én tolmácsoltam magyarra.

Téli kép az amszterdami Goethe Intézet belső udvaráról - Fotó: Magyar Szalon archívuma

HH: Szemezgethettem volna én is a korábbi eseményeitek listából, de sokkal érdekesebb volt azt megtudni, hogy te milyen gondolatmenet mentén vonzottad be a meghívottakat. Azt pedig mindenki tudja, hogy egy interjúban, legyen akár milyen hosszú, sohasem lehet elérni a hiánytalan, teljes felsorolást.

AM: Egyébként még azt is hozzátenném, hogy nagyon klassz, ha ilyen híres emberek jönnek és az mindig sok embert bevonz. De nem olyan híres mondjuk tudósok, kutatók sokszor legalább olyan érdekesek. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy Hollandiában élő magyar művészeknek, tudósoknak adjunk bemutatkozási lehetőséget. Nagyon hangulatosak a már hagyományos karácsonyi koncertjeink is, ahol a Szalonból „kinőtt” Amszterdami Magyar Kórus szokott fellépni, Lachegy Máté vezetésével.

HH: Hogyan hozzátok a közönséget tudomására azt, hogy miről szól a következő alkalom? Nyilván van a weboldalakot, van a saját Facebook oldalatok, de hogy vannak olyan médiumok akár magyar akár nem magyar nyelvű, amiben megjelentek gyakrabban, akik beszámolnak rólatok?

Mindig csinálók egy zöld színű A4-es papírra egy beharangozót a következő alkalomhoz. Ezt kiteszük, és elvihetik az emberek. De mostanában már egyre kevésbé viszik el, és helyette inkább megnézik az interneten vagy a Facebookon. Van ugye a saját Facebook-oldalunk és csoportunk, ezen kívül meg néha valaki kirakta ezekre a hollandiai magyar Facebook-csoportokba. És akkor van saját oldalunk, és van egy hírlevelünk. Az egyik lelkes önkéntesünk az utóbbi időben már rendszeresen megosztja az eseménye-

inket hollandiai magyar Facebook-csoportokban. A Hollandiai Magyar Szövetség híreiben is meg szoktak jelenni a rendezvényeink.

HH: A Goethe Intézet például tud-e valamit adni nektek az események meghirdetése kapcsán, egy plakát kihelyezését, vagy valami mást?

AM: Nem, de nem is nagyon lenne értelme. Mindig csinálók egy ilyen A4-es papírra egy beharangozót a következő alkalomhoz. Akkor azt kitesszük, és elvihat az emberek. De mostanában már egyre kevésbé viszik el, és helyette inkább megnézik az interneten vagy a Facebookon. Van ugye a saját Facebook-oldalunk és csoportunk, ezen kívül meg néha valaki kirakja ezekre a hollandiai magyar Facebook-csoportokba. És akkor van ugye saját oldalunk van egy hírlevelünk.

HH: Ezen kívül amennyire látom a Facebookon a meghívókat, azt is látom, hogy például magyar könyvvásárt is rendeztek időről időre. Hoznak például az előadók is magukkal néha műveikből? Hogy is van ez?

AM: Én ugye műfordító vagyok és vannak magyar kiadói körökben is vannak kapcsolataink. Azért mondom mindig, hogy kapcsolataink, mert az egészben fontos szerepet játszik a férjem, Vjacseszlav Szereda, aki magyar-orosz műfordító, a magyar irodalom és történelem kiváló ismerője, és itt él velem Amszterdamban. Szóval vannak kapcsolataink, és kezdetben sikerült kiadóktól adományba magyar könyveket kapni, tehát új magyar könyveket kiadóktól, és azokból csináltunk vásárt a Szalon támogatására

Például sokat segített a Magvető Kiadó. Jóban voltunk például Morcsányi Gézával, a kiadó azóta elhunyt igazgatójával, akivel beszélgettem is egy Szalon-program keretében, nem csak a könyvekről, hanem váratlan színészi karrierjéről is... Ezenkívül hollandra fordított magyar könyveket is kínálunk, részben kiadói adakozásból, részben a saját tiszteletpéldányaimból

De sokszor a fellépő író, szerző műveiből is kapunk, vagy beszerezük őket, és ezeket is meg lehet venni az előadás után.

HH: Hogyan működik ez a könyvvásár? Mármint logisztikailag, mégis csak sok-sok válogatás, szállítás és egyéb munka jár ezzel.

AM: Hát igen, sokszor elég sok maradt. Tervezzük ki-árusítani a felgyülemlett készletet és a továbbiakban csak egy kisebb mennyiségből csinálni a vásárt.

Emellett idén nagyon jól sikerült a használt könyvek vására, amit szintén már évekkal ezelőtt kitaláltunk azért, mert többen megkerestek minket, hogy például magyarok idősek otthonába költöznek, vagy meghalnak, felszámolják a könyvtárukat. A gyerekeik sokszor nem is tudnak magyarul. Ezekből minden évben tavasszal csináltunk egy könyvvásárt. Ezt az értékmentő munkát már vagy 10 éve végezzük.

HH: A használt könyveket bizonyára szelektálni kell és megnézni, hogy miként lehet a legjobban olyan új

gazdához juttatni őket, hogy örüljenek neki.

AM: Tárolásra sajnos nincs helyünk, így azt szoktam mondani hogy a könyvvásár előtt néhány nappal ide hozhatják a lakásunkba és akkor mi itt kiválogatjuk, hogy csoportosítva tudjuk a helyszínen kitenni: magyar irodalom, világirodalom, történelem stb. Nyilván, ha ömlesztve vannak a könyvek, annak nincs annyi értéke, mert nehezebben találja meg a vásárló azt, ami esetleg érdekelné, úgyhogy ezzel elég sok munka van.

Ha kisebb a mennyiség, akkor a helyszínre, a Goethe Intézetbe is lehet hozni, és akkor úgy kirakjuk azok mellé, amit már kategória szerint bedobozolva vittünk a Goethe Intézetbe.

Annak ellenére, hogy a Covid óta kifejezetten kevesebben járnak kulturális eseményekre, idén viszonylag sikeres volt az antikvár könyvvásár, bár nem volt kiemelkedően magas a látogatók száma, többen kifejezetten a könyvvásár miatt jöttek, nem csak a filmre. Azután pedig -idén először - a maradékot befotóztam és feltettem a saját FB-csoportunkba, és egy hollandiai magyar könyvcserbere-csoportba, rengeteg plusz munka volt így velem, megérte, egyrészt innen is lett egy kis extra bevétele a Szalonnak, másrészt örülök, ha új olvasókra találnak a könyvek.

HH: És mi történik azokkal a könyvekkel, amelyeknek nem kerül gazdája? Hova kerülnek?

AM: Az antikvár könyvvásárból maradtakat nem tudjuk tárolni. Eddig jótékonyági alapítványokon keresztül mindig sikerült elküldeni valahova magyar nyelvterületre, Erdélybe, Kárpátaljára, ahol örülnek nekik.

Ezek a könyvmentő akciók mindenkinek előnyösek – egyrészt hozzájárulnak a Szalon fenntartásának költségeihez, és segítünk az embereknek is, mert mindenki azt szeretné, hogy a szülei könyvtára ne a papírkonténerben végezze. Néha pedig elég hihetetlen dolgokat találunk: most például egy dedikált Radnóti-kötetet. Véletlenül tudtuk meg, hogy kitől jött az a doboz, és szóltunk a családnak. Még gondolkoznak rajta, hogy mi legyen vele.

HH: Végezetül még két kérdésem lenne. Fizikailag, hogy néz ki az a hely, ahol vagytok? Azt mondtad, hogy kívülről nagyon szép?

AM: A Goethe Intézetnek van egy nagyon gyönyörű 18. századi előadóterme. Az épület a Herengracht van. Ezen a részen, az úgynevezett Arany kanyarban (Gouden Bocht), a leggazdagabb kereskedők laktak. És egy ilyen háznak ez úgymond a nappalija am két részből áll, középen egy összehúzható ajtóval. Tűzrendészetileg 80 ember fér el benne.

HH: Mit terveztek a jövőre, milyen terveitek vannak?

AM: Sajnos a Covid óta kevésbé járnak az emberek rendezvényekre, de úgy vagyok, hogy amíg mi, a csapat és a törzsközönség, jól érezzük magunkat és még

anyagilag is fenn tudjuk tartani a programsorozatot, addig folytatjuk tovább. A soron következő alkalmat [honlapunk első oldalán](#) mindig megtalálhatják az érdeklődők.

HH: Köszönjük szépen, hogy meséltél nekünk az Amszterdami Magyar Szalonról. Nagyon érdekes volt megérteni, hogyan működtek, milyen hajtóerők mozgatták a szalont. Reméljük sok olvasónk kapott kedvet, hogy elmenjen rendezvényeitekre vagy segítsen nektek kulturális missziótok további folytatásában.

Soron következő rendezvény és elérhetőségek a Magyar Szalonnhoz: Magyar fotográfusok a világban. Bodnár János előadása 2023. május 14.

Bodnár János, a 80-as években a Magyar Hírek c. újság művészeti vezetőjeként kapcsolatban volt személyesen is megismerkedett a világ minden táján szétszóródott jelentősebb magyar származású fotográfusokkal. Sokukkal baráti vagy munkakapcsolatban volt. A 21 legfontosabb fotográfus életéről és munkásságáról sorozatot írt a Digitális Fotó Magazinba, melyből jelenleg könyvet készít. Az előadás a készülő Hungarian Black Jack (21 világhírű magyar fotográfus) c. könyvre alapul. Mivel nincs mód minden művész teljes munkásságával külön foglalkozni, legtöbbször esetében csak életük egy-egy mozzanatát, jelentős fotójuk elkészültének körülményeit villantja fel a szakértő. Külön figyelmet fordít a két Hollandiában élt fotográfusra, Éva Besnyőre és Ata Kandóra. Az előadást természetesen vetített képek illusztrálják.

Amszterdami Magyar Szalon hivatalos elérhetőségei

Weblap: <https://magyarszalon.nl/> E-mail: info@magyarszalon.nl

Facebook oldal: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100010111830303>

Facebook csoport: <https://www.facebook.com/groups/magyarszalon/>

Rendezvényhelyszín: Goethe-Institut, Herengracht 470, 1017 CA Amsterdam

Programjaik támogatására a Szalon szívesen fogad adományokat a következő számlaszámon:

NL58 ABNA 0406 6848 20 Stichting
Hongaarse Salon Amsterdam
Bank: ABN AMRO----BIC-kód: ABNANL2A
Az interjú borítóképét Wim Kersbergen készítette. Köszönet az újraközléshez való hozzájárulásért.

Az interjú első ízben megjelent a hollandhitek.nl portálon. Köszönetet mondunk az újraközlés engedélyezéséért.

"Isten szeretet"
(1Jn.4:16)

Istentisztelet
2023. május 14.
vasárnap, 13 óra

Igét hirdet
Paál Károly

Kántor
Somogyi Angéla
Gyermekistentisztelet
Paál Ildikó

Amszterdami Magyar Református Gyülekezet
Herman Groterstraat 31, Amszterdam

2023. május 14. vasárnap

FIGYELEM!
Kivételosen a hónap 2. vasárnapján
13:30 órákor

Hágai Magyar Református Gyülekezet
Istentisztelet
Keresztelő és
Deuten-Makkai Réka
gyülekezetünk kántorának
presbiteri eskütétele

Az istentisztelet után közös ebédre hívjuk a testvéreket a templom melletti művelődési házba (2de Braamstraat 6, Hága).
Az ebéd után 16 órákor a Hollandiai Mikes Kelemen Kör elnöke Deuten-Makkai Réka művészettörténész tart előadást Escher holland képzőművészről.

Igét hirdet:
Van Bolhuis-Szabó Emőke
lelkész

Kántor: Deuten-Makkai Réka
Gyermekistentisztelet: Fedecsku Noémi
Szervező lelkész: Csanády Ágnes

Heilige Familiekerk
Kamperfoelieplein 29
HÁGA

Anyák napja alkalmával ünnepélyes megemlékezés, új általános tisztogató ültetésre kerül sor.
Ezt közzététel tartanak.
Helyszín: Zwolle, Lathouwersweg 10, Koorstra 2-4, a Fenselste Művelődési házban.

Időpont: 2023. május 14. 14^h. Szolgáló lelkész: nt. Kelemen A. Csenger
A gyereklátogatás vezetője: Róhan Éva vallásos.

A fentiakat követően szeretetvendégség is lesz.

Bejelentkezés, érdeklődés: dr. Herman M. János nyugalomban volt lelkésznek, az egyházközség misszió lelkészének az elérhetőségén: hermanm@gmail.com, illetve a 038-423247-es telefonszámon.

Meghívó a 92. zwollei magyar református istentiszteletre.

**Mindenkit szeretettel várunk
vasárnapi istentiszteletre**

2023.május.21-én, 13:30 órakor

**Helyszín: Blankensteijn, Sportpark, BOM
gebouw, Langeweg 6/a, 4133AX, Vianen**

Igehirdető: Sólyom Uzonka Lilla

Az alkalmat közös kávézással zárjuk!

Baranyai Andráséknak hálásan köszönjük
a vianeni telek kaszáltatását 2023. májusában

Pünkösöd

Meghívó a 93. zwollei
magyar református
istentiszteletre

Helyszín:

Zwolle, Lutheránus templom,
Koestraat 2-4,
a Fundatie Múzeum mellett.

Időpont:

2023. május 28., 14⁰⁰

Az igehirdetést és a keresztelést
Hermán M. János lelkipásztor végzi.
Úrvacsoraosztással Sólyom Uzonka Lilla
vianeni lelkipásztor szolgál.

REFORMÁTUSOK NAPTÁRA - 2023. MÁJUS

Hága – Amszterdam – Rotterdam – Vianen - Zwolle

Áldott Pünkösdöt kívánunk!

“A Lélek gyümölcse pedig:
szeretet, öröm, békesség, türelem, szívésség, jóság, hűség, szelidség, mértékletesség.
Az ilyenek ellen nincs törvény.
(Galata 5:22-23)

<p>MÁJUS 7, VASÁRNAP, 15 óra ISTENTISZTELET - ROTTERDAM Cím: 'Gebouw De Heuvel' épület kápolnája Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emöke Gyermekistentisztelet: Kovács Katalin</p>	<p>MÁJUS 14, VASÁRNAP, 14 óra ISTENTISZTELET – ZWOLLE DIAKÓNUS BEIKTATÁSA és KÖZGYŰLÉS Cím: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Szolgáló lelkész: Kelemen A. Csongor Szervező lelkész: Dr. Hermán M. János Gyermekistentisztelet lesz.</p>
<p>MÁJUS 10, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emöke lelkész vezeti.</p>	<p>MÁJUS 17, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emöke lelkész vezeti.</p>
<p>MÁJUS 11, CSÜTÖRTÖK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Van Bolhuis-Szabó Emöke lelkész tartja.</p>	<p>MÁJUS 21, VASÁRNAP, 13:30 óra ISTENTISZTELET - VIANEN (Utrecht mellett) Cím: Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw Langeweg 6A, Vianen Szolgáló lelkész: Sólyom Uzonka</p>
<p>MÁJUS 13, SZOMBAT, 9:30 óra IFJÚSÁGI BIBLIAÓRA (9:30 órától) BESZÉLGETÉSEK, IMAKÖZÖSSÉG SZÜLÖKNEK (10:15 – 13:00 óráig) HÁGA (DEN HAAG) A Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain. 2e Braamstraat 6, Den Haag / Hága Info (hitoktatás): Van Bolhuis-Szabó Emöke Info (iskola): Csanády Ágnes</p>	<p>MÁJUS 24, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emöke lelkész vezeti.</p>
<p>MÁJUS 14, VASÁRNAP, 13 óra ISTENTISZTELET – AMSZTERDAM Cím: Herman Gorterstraat 31, Amszterdam Szolgáló lelkész: Paál Károly Gyermekistentiszteletet tart: Paál Ildikó Kántor: Somogyi Angéla</p>	<p>MÁJUS 25, CSÜTÖRTÖK, 20 óra BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE A bibliaórát Paál Károly lelkész tartja.</p>
<p>MÁJUS 14, VASÁRNAP, 13:30 óra ISTENTISZTELET - HÁGA Deuten-Makkai Réka presbiteri eskütétele Cím: Szent Család templom - Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29, Hága / Den Haag Szolgáló lelkész: Van Bolhuis-Szabó Emöke Kántor: Deuten-Makkai Réka Szervező lelkész: Csanády Ágnes</p>	<p>MÁJUS 28, PÜNKÖSDVASÁRNAP, 14 óra ISTENTISZTELET – ZWOLLE KERESZTELÉS és ÚRVACSORAOSZTÁS Cím: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Szolgáló és szervező lelkész: Dr. Hermán M. János Gyermekistentisztelet lesz.</p>
<p>MÁJUS 31, SZERDA, 9:15 óra REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL ONLINE Van Bolhuis-Szabó Emöke lelkész vezeti.</p>	

KAPCSOLAT A LELKÉSZEKKEL:

HÁGA	AMSZTERDAM	ROTTERDAM	VIANEN	ZWOLLE
<p>Csanády Ágnes Telefon: 06-57023397. csanady@federatio.org Facebook: Hágai Magyar Református Gyülekezet</p>	<p>Paál Károly Telefon: 06-13170606. paal.karoly@gmail.com Facebook: Amszterdami Magyar Református Istentisztelet</p>	<p>Van Bolhuis - Szabó Emöke Telefon: 06-6824873. emokeneszmely@vrxmail.ch Facebook: Rotterdami Magyar Református Istentisztelet</p>	<p>Sólyom Uzonka Telefon: 06-19986225. s.uzonka@gmail.com</p>	<p>Dr. Hermán M. János Telefon: 0031-38-4233247. jhermann@gmail.com Facebook: Zwollei Magyar Református Istentiszteletek</p>